

EESTI Loomaarstlik Ringvaade

REVUE VÉTÉRINAIRE || ESTNISCHE TIERÄRZT-
ESTONIENNE || LICHE RUNDSCHAU

—: ILMUB 6 KORDA AASTAS :—:
EESTI LOOMAAARSTIDE SELTSI VÄLJAANDEL

TOIMETUS:

J. RABISON, K. TAGEPERA,
vastutav toimetaja toimetuse sekretär

A. OLT-OJASALU
tegev toimetaja

SISU:

Seisukorra kohta. — O. T. Markus. Laboratoorse töö korralduse üldistest põhimõtetest. — A. O. Ojasalu. Võitlus distomatoosi vastu. — Prof. Dr. M. Hobmaier. Zur Kasuistik der Hepatitis cysticercosa des Rehes. — Assistent E. Redlich. Hõberebaste dochmiasis'e ettetulemisest Eestis. — Rootsi loomaarstide võillus iseseisva riikliku veterinaar-valitsuse eest. — Eesti Loomaarstide Seltsi märgukiri Vabariigi valitsusele riikliku veterinaarala korralduse asjus. — Eesti Loomaarstide Seltsi üldkoosolek 12. septembril 1926. a. — E. L. S. koosolek 24. oktoobril 1926. a. — Toimetusele saadetud kirjandus. — Kuulutused.

TALLINNAS, 1926

Tartu Ülikooli Seerumi LABORATOORIUM

Tartus, Vene tän. 28

SOOVITAB:

- 1) Sigade punataudi seerumi ja kultuuri,
- 2) Põrnataudi seerumi ja kultuuri simultaan süstimiseks Sobernheimi järele,
- 3) Normaal hobuseseerumi (strepto-staphylokokkide infektsioonide, morbus maculosus jne.),
- 4) Abortus Bangi vaktsiine ja elavaid kultuure,
- 5) Nõle (Adenitis equorum) vaktsiine,
- 6) TUBERKULINE: termo-kutaan-intrapalpebraal ja silma reaktsioonideks,
- 7) Tetanusantitoksiini.
- 8) Avitebetsiini lindude tiisikuse ja veiste paratuberkuloosi diagnostseerimiseks.

Soovijatele valmistab laboratoorium veel muid vaktsiine, kui soovija selleks materjali saadab.

Eesti Loomaarstlik Ringvaade

Toimetuse:

Dr. med. vet. J. RABISON, K. TAGEPERA ja A. OLT-OJASALU.

Toimetuse ja talluse aadress: TALLINN, Rahukohtu tän. 5

Aastakäigu hind 180 mrk. Üksik vihk 30 mrk. — Tellimisi võtavad vastu peale ajakirja talluse kõik vabariigi postkontorid. Üksikud vihud müügil Tallinnas „Rahvaülikooli“ ja Tartus „Postimehe“ raamatukaupluses.

Seisukorra kohta.

Nagu ajakirjanduse kaudu üldiselt tuttavaks on saanud, tõusid viimaste kuude jooksul meie kutse alal esile mõnesugused kurvad nähtused, mis Eesti Loomaarstide Seltsi sundisid välja astuma loomaarstikonna au ja õiguste kaitseks. Tärnanud konfliktidega ühenduses tulid ilmsiks nähtused meie seltskondlikus elus, mis huvitavad ja iseloomulikud on niihästi meie loomaarstide teenistus-tingimuste, kui ka meie olude kohta üldse.

Asi algas, nagu tuttav, intsidendiga Estonia eksporttapamajas, kus meie lugupeetud ametvend J. Jürgenson julmi inimese poolt ahaavava toore ümberkäimise osaliseks sai. Süüdlane vabastati mõjuvõimsate ringkondade toetusel karistusest, kuna kannatada saanud ametvennale aga mingit rahuldust ei pakutud.

Asjakäigu üle andis eestseisus viimasel seltsi üldkoosolekul 12. IX. s. a. ligemalt aru. Asi on ka üldises ajakirjanduses tarvilikku valgustust leidnud, nii et ligemast asjakäigu kirjeldusest siin kohal loobuda võime. Tuleksid ära märkida aga veel mõned momendid konflikti eelloost, nii öelda, konflikti idanemise ajajärgust, mis asjakäigu selgitamiseks kaasa tohiks aidata.

Eksporttapamaja juhataja — loomaarsti kohuste hulka kuulub nimelt muuseas ka üldine sanitaarne valve kogu asutuse, eriti aga tapamajaga ühenduses oleva vorstivabriku üle.

Sanitaarne kord Estonia varstivabrikus jättis aga palju soovida. Vorstide valmistamiseks tarvitati hapuks läinud liha, vanu järele jäänud vorste töötati uuesti ümber, üldine kord puhtuse mõttes oli puudulik. Loomaarsti nõudmisi korra parandamise asjus ignoreerisid aga sagedasti meistrid kui ka äriiline juhatus. Kuna asi paraneda ei tahtnud, pööras amtv. Jürgenson läinud aasta juunikuul ametliku kirjaga ses asjus loomatervishoiu peavalitsuse ja linna tervishoiu osakonna poole. Sellele järgnes peavalitsuse poolt pikem eeskiri Jürgensonile, milles viimast muuseas kohustati tarbekorral politsei kaasabi tarvitada, kui äriiline juhatus loomaarsti nõudmisi sanitaar alal mitte ei peaks täitma. See ei meeldinud sugugi ühisuse juhatusesele. Tekkis pinev vahekord, nii et juhatus isegi peavalitsuselt amtv. Jür-

soni tagandamist nõudma hakkas. Sellele nõudmisele ei võinud peavalitsus loomulikult mitte vastu tulla, vaid ümberpöörult, seletas ühisuse juhatajale, et loomaarst seni liiaks järeleandlik on olnud ja et peavalitsus temalt edaspidi valjumat, järjekindlamat tegutsemist nõuab. Ühisuse ärilisel juhatusel tekitab see seletus muidugi veel suuremat nohu.

Meistrid, tundes, et äriline juhatus, nende otsekohene peremees, neid toetab, muutusid oma ülespidamises loomaarsti vastu aina jultumaks. Tekkinud õhkkond selgitab ka asetleidnud intsidendi võimalust, kui ka edaspidist visa süüdlase kaitsmist ärilise juhataja poolt Eksporttapamaja juhataja järeleandmatuse teiseks põhjuseks oli kartus, et süüdlase meistri teenistusest vabastamisest ühisusele mõnesuguseid ainelisi kahjusid võiks tekkida.

Nii siis osutusid ühe äriühisuse oletatavad majanduslikud kahjud, õigemini öelda osanikkude dividendi huvid, tähtsamateks, kui korralikkus, õiglus ja kannatada saanud inimese au.

Et meil niisugune lugu üldse võimalik on, annab meie praegustest oludest kurva tunnistuse, iseloomustab aga ka raskusi, mis loomaarstil tema kutsetegevuse alal esile võivad kerkida, kui ta ilma kompromissideta oma kohuseid truult täita tahab.

Teise kahjatsemisväärt nähtusena tuleb ära tähendada asjaolu, et E. L. S. ühemeelse otsuse vastu eemale hoiduda asutusest, kus üks ametvendadest niisuguse kuulmata julmuse all kannatama on pidanud, kuni otsekohesele süüdlasele ta õige koht pole kätte näidatud ja kuni kindlustust ei ole, et iga teise arstiga samuti ei juhtu, R. Raska isikus siiski inimene leidis, kellel enese ja oma kutse vastu nii vähe lugupidamist oli, et ta kõige peale, mis olnud, vaatamata, ometigi võimalikuks arvas enne konflikti lahendamist vakantsile kohale kandideerida. Seltsi eestseisuse kui ka vanemate ametvendade seletused, kui võrd sündmatu seesugune samm on, ei avaldanud sellesse noormehele nähtavasti mingisugust mõju. Et ühiste huvide kaitsmisel ainult kindlasti ühte hoides ja käies põhimõtte järele „üks kõigi ja kõik ühe eest“ omi õigusi kaitsta kui ka eneste vastu ühiskonnas lugupidamist ärata suudame, sellest ei suutnud või ei tahtnud R. Raska aru saada.

Kui meie ei taha, et juhuslikud voolud meid kord sinna, kord tänna paiskavad, nagu tuul haganaid, siis peame seesuguse eetiliste põhimõtete eitamise, niisuguste iseloomutute inimeste vastu kindla seisukoha võtma, peame kõlblikult lodevatele tunda andma, mida meeste hulgas mehe hea nimi ja au maksavad.

Raska kandidatuuri tagajärjel võttis kriis laiemat ulatust. Kuna Raska, kui loomaarsti atestatsioon ei võimaldanud teda nii vastutusrikkale, riiklikku kontrolli teostavale, ametkohale kinnitada, siis keeldus loomatervishoiu peavalitsuse juhataja A. Arras seda tegemast. Kui temalt kõrgema võimu poolt Raska kinnitamist siiski nõuti, lahkus ta ametist. Loomatervishoiu peavalitsuse juhataja kohuste täitjaks nimetati teise peavalitsuse juhataja — võhik. Tekkinud olukorras ei arvanud ka juhataja abi enam edasi töötada võivat ning esines lahkumise pal-

vega. Kriis peavalitsuses just praegusel momendil, kus parajasti ministeeriumide ümberkorraldamine, sellega ka tulevase riikliku veterinaärkorralduse loomine, päevakorral, on eriti kahjatsemisväärt.

Kuid kõigi nende kurbade nähtuste peale vaatamata näib siiski teatud optimism õigustatud olevat. Pööre loomaarstkonna seisukoha kasuks, sellega õiguse võidu poole, ongi juba alanud. Nii on kuri-kuulsa bekonmeisteri lahkumine valitsuse otsuse põhjal loodetavasti ligemate päevade küsimus. R. Raska on praeguse peavalitsuse juhataja kohuste täitja poolt ainult ajutiselt kuni 1. det. s. a. kinnitatud. Üsna õpetlik asjaomastele tohiks olla ka praegune eksperiment võhiklise loomat. p. juhatajaga. On ka tundemärke olemas, mis oletada lubavad, et meie kutse riiklik korraldus ikkagi lõpuks elu- ja ajanõuete kohase kuju omandab.

Heledama joonena ja rõõmustava nähtusena tuleb lõpuks konstateerida avaliku arvamise, eriti selle väljendaja — ajakirjanduse — poolehoidu loomaarstkonnale, aset leidnud konflikti puhul. Väljaarvates eksporttapamaja juhatajale lähedal seisvat „Kaja“, kes E. L. S. vastu õige inetult välja astudes tasakaalu kippus kotama, selle juures seltsi poolt saadetud öiendusi ära trükkimast keeldudes, aitasid kõik teised tähtsamad ajalehed eriti rohkete karrikatuuride ja joonealuste vestetega meelega loomiseks loomaarstkonna kasuks tunduvalt kaasa. Avaliku arvamisega rehkendamast ei suuda aga pikapeale keelduda ka need, kelle käes võim ja valitsus.

Kui aga ise oma asjas kindlaks jääme, väärsammude eest hoidume, võidame enestele ka oma töö tähtsusele vastava positsiooni ühiskonnas.

Laboratoorse töö korralduse üldistest põhimõtetest.

Muljeid ja tähelepanekuid Müllingi Tierimpfstoffgewinnungsanstalt'ist Austrias.

O. T. Markus.

Üksikute isikute tegevust komplitseeritud tegevusaladel jälgides märkame, et kõigi nende tegutsemise viis on üksteisest õige erinev. Selle erinevuse põhjused võivad olla loomulikult väga mitmesugused. Oletame näiteks, et need töötajad on enam-vähem lahkumiseva üldharidusega ja enam-vähem põhjaliku eriharidusega, siis suurema või vähema praktilise ettevalmistusega ja, lõpuks, niisugused, kes on kujunenud välja kindla ilma tehnilisteks tööjõududeks, kel on juba olemas, vastavalt oma isiklikele omadustele, teatavad shatloonvõtted. Kui need üksikud töötajad, ühel ja samal ajal tegutsedes, võrdse lugupidamisega ja armsusega oma tööle anduvad ja muis võrdsetes tingimustes asuvad, erinevad nende toimingud üksteisest ikkagi juba tööoskuse ja teadmiste tasapinna poolest. Nii tohime meie ütelda, et üksikute töötajate tööviisid võivad vastata ehk mitte nendele nõuetele, mis teadus ja tehnika selle töö sooritamiseks üles annud.

Nende isikute tegevuses, mis on juhitud teaduse ja tehnika läbiproovitud nõuetest, näeme teatud korrapärasust. Meie leiame, et seesuguses tegevuses valitseb ühtlus, üksikud tegevusosad järgnevad üksteisele täpses kavapärasuses, ja tegevus üldiselt saab kindlakuulise terviku ilme.

Nende isikute tegevuses aga, kes ei vasta ülemaltähendatud nõuetele, ei leia meie mingit erilist kontuuri ja üksikute toimingute vahel pole siin olemas sarnast sidet, mis laseks kõik tegevusosad kokku võtta üheks tervikuks. Töötaja isik võib olla väga korralik ja asjale anduv, tema üksikud toimingud ka korralikud, kuid kogusummas ei anna need siiski tervikulist üldpilti.

Esimesena tähendatud tööviis, mis rajatud tehnika ja teaduse poolt väljatöötatud põhimõttele, on täpne selles mõttes, et üksikud toimingud selles tööviisis seisavad üksteisega täpselt ettenähtud sidemes. Töötaja on siin seotud, ja ta ei saa teisiti, kui seda teatud põhimõtted ette näinud.

Need põhimõtted aga, millele see või teine tööviis rajatakse, on tegelikult väga mitmesugused. Sellepärast ongi võimalik, et üht ja sama ülesannet saab mitme täpse tööviisi abil lahendada. Iga põhimõtteliselt erinev tööviis annab, nagu tegelik elu küllaldaselt näitab, isesuguse ilmega ja väärtuse astmega tulemused.

See arutlemine oli meile sellepärast tähtis, et siinkohal tekibki küsimus: missugune teaduse ja tehnika poolt proovitud täpne tööviis oleks nii ja niisugustes oludes kõige ökonoomsem?

Üksikute isikute juures, kes omal käel töötavad, ei ole sellel küsimusel suuremat erikaalu. See küsimus kerkib aga oma kogu ulatuses ja raskuses laboratoorse töö korraldamise juures üles. Laboratoorne töö on harilikult niisugune töö, kus ühise juhataja all on töötamas mitu isikut. Sellepärast võtab tööviisi küsimus laboratoorse tegevuse alal hoopis isesuguse kuju. Laboratoorses tööviisis leiame juba komplitseerituma sisu. Üksikisikute täpne tööviis nõuab, et nende eritoimingute vahel leiaks aset teatavatele põhimõtetele vastav side. Laboratoorne tööviis nõuab aga, et ka üksikute isikute tööviiside eneste vahel valitseks teatav kindel ja täpne kord. Siin kerkivadki üles mitmed küsimused, millele selle- ehk teiseviisilisest otsustamisest palju on. **E s i t e k s:** kes määrab üksikutele töötajatele nende tööviisi? Kes kooskõlastab ja korraldab nende üksikute töötajate omavahelisi suhteid? **T e i s e k s:** missugused põhimõtted peaksid nende kahe ülemal tähendatud küsimuse otsustamise aluseks olema?

Neist küsimustest on juba näha, et laboratoorse tööviisi probleem osutub ühtlasi kogu laboratoorse töö sisemise korralduse probleemiks. Sest ühest või teisest lahendamisviisist on leitud laboratooriumi enese üldilme ja selle asutuse kuju. On loomulik, et see korraldus peab vastama üldisele ökonoomilisele nõudele: laboratooriumi seadeldus peab olema seda laadi, et tema suudaks vähemate jõukuludega saavutada kõige suuremat. Sellest seisukohast peamegi hindama neid üldisemaid põhimõtteid, millele tahetakse rajada laboratoorse töö korraldus.

Möödunud suvekuudel Austrias viibides oli mul võimalus tutvuda muuseas ka Mödlingi riikliku loomade pookaine valmistamise asutuse töö korraldusega.

Mõned rohkem näinud ja paremates laboratooriumides töötanud võivad vahest Austria asutuse suhtes teisel arvamisel olla, kuid minule jättis ta, eriti tema töö korraldus, kõige parema mulje. Millised avarused! Millised töötamisvõimalused! Kui suur isetegevuse vabadus kõigil asutuses töötavatel arstidel! — Töötades Mödlingi asutuses hospitandi tingimustes, tuli mul kogu jooksev päevatöö mitmesugusil laboratoorseil aladel kaasa teha. See võimaldas mulle ka selle asutuse sisemusse ja väiksemasse üksikasjadesse tungida. Ma sain selle töötamise tagajärjel veendumuse, et Mödlingi loomade pookaine valmistamise asutus on suutnud võita teatava seisukoha just tänu oma v o r d l e m i s i eeskujulikule laboratoorse töö korraldusele.

Igal arstil oli siin oma kindel ettenähtud tegevuse ala. Samuti asutuse juhatajal enesel. Oli tõesti ülev tähele panna juhataja juhatamist ja suhtumist arstidega. — Hommikul on määratud kellajaaks kogu asutuse personaal kohal. Juhataja ilmub iga arsti juurde ja võtab vastu oma igahommikuse seletuse arsti eilsest tegevusest ja selle tulemustest. See antav informatsioon on sedavõrd üksikasjalik, et asjasse pühendamatu imestama ja küsima peab, milleks seda kõike vaja. Sain mulje, et siin ei sunni juhatajat mitte ainult vastutuse tunne oma asutuse pärast seltskonna ees, vaid isiklik otsekohene huvi töökäigu ja tulemuste vastu. Neil informatsiooni momentidel näis juhataja olevat nagu võõras, kes sattunud võhivõõrasse alasse, kuulates asutuse arsti seletuse peensusi, et siis pärast arutleda ilmenenud puuduste ja negatiivsete resultaate põhjuste üle. Nii käib ta kõik arstid läbi, kuulab nende kõigi esitusi, vahetab nendega mõtteid ja vaidleb tulemuste üle. Sarnase suhtumise juures ei saa olla kusagil jälgegi mingisugusest ülemusest, selle käsklemistest. Iga arst on omaette ülemus ja juhataja. Laboratoorse töö korraldamise ja juhtimise alal on tegelik juhataja ainult isik, kes tarvilist välist informatsiooni arstidele muretseb, asutuse jooksvaid asju ajab ning asutuse tegevusest end informeerida laseb. Tegelik juhataja on puhtlaboratoorse töö alal ainult vanem ametvend. Ta ei sega end kunagi arsti tegevusse. Vahest seda ainult siis, kui arst midagi silmnähtavalt otstarbetult või ebaõigelt teeb. Usun aga, et Mödlingis sarnast juhust küll ette tulnud pole.

Arstid töötavad igaüks omaette ilma igasuguse näpunäiteta juhataja poolt. Teinekord annab juhataja mõnesuguse soovi, avaldab, nii ütelda, oma eriarvamise arsti kavatsuste kohta. Need juhataja soovid aga ei seo arsti. Ta on täiesti vaba oma tegevuses. Tema ise on see, kes selle üle otsustab, missugune täpne meetod oleks kõige ökonoomsem ja teaduslikum tööviis tema töö alal. Arst on ainult oma töö tulemustega vastutav, aga mitte tööviisiga. Kuidas tema soovitud resultaate saavutab, jääb tema eraasjaks otsustada.

Niisuguse põhimõtte järele asutuse töökorraldamine võimaldas Mödlingi arstidel ja laborantidel rakendada kogu oma jõudu ja võimeid teenistusse. Kuid mitte ainult seda. Niiviisi korraldatud laboratoorne

tööviisi võimaldas neile toime panna iseseisvat teaduslikku uurimist ja läbi teha katsetamisi.

Seda viimast võimalust kaldun ma kõrgelt hindama. Tööviiside arendamine ja täielikumaks muutumine ongi ainult sel teel võimalik. Arstid peavad selleks tingimused olema, et seal, kus ta arvab vea olevat, tohiks ta teisiti teha ja toimida nii, nagu ta töö ja enese võimete kohaselt selle leiab parema olevat.

Mödlingi Tierimpfstoffgewinnungsanstalt'i laboratoorne töö on korraldatud kõigi asutuses töötajate isetegevuse põhimõtete järele. Igale tegutsejale jäetakse oma ala, kuhu keegi ei tule segama. Juhatajal on laboratoorse töö alal ainult järelevalve, mida arstidelt saadud üksikasjaliku informatsiooni põhjal teostab.

Sellele Mödlingi asutuses teostatud isetegevuse põhimõttele võiks vahest vastu seada teist liiki laboratoorse töö korraldust. Arstide ja laborantide isetegevuse põhimõtte asemele laseme astuda, näiteks, tema otsekohese vastandi, s. o. niisuguse, mille järele juhataja isik kogu laboratoorses töös ainumõõduandvaks jääb. Arstid peavad tegema ainult seda, mida juhataja soovib, rakendama neid metoode, mida juhataja heaks arvab, loobuma sellest, mida juhataja ei soovi.

Niisuguse põhimõtte järele korraldatud laboratooriumi töö nõuab juhataja isikult väga suuri võimeid. Ta peab olema mitte ükski sügavalt haritud teadlane kõigil laboratoorseil aladel, vaid ka hea korraldaja ning ühtlasi kõlbliselt kõrgel seisja isik.

Meie Tartu ülikooli seerumi laboratooriumi korraldus on veel alles väljakujunemise ajajärgus. Ta seisab kaugel Mödlingi asutuse põhimõttelisest korraldusest, aga pole ka asunud täiesti vastakule teele. Meie ülikooli seerumi laboratooriumi head korraldamist takistavad paljud asjolut. Juba algsemate väliste tingimuste (nagu korralikkude ruumide) puudumine ei luba teda võrrelda Mödlingi omaga. Loodaks sellele tähtsale asutusele lähemas tulevikus lahkemat vastutulekut ja sooviks, et talle võimaldataks oma tegevuse arendamises muutuda puhtiliseliseks isetegevuse põhimõttele rajatud laboratooriumiks.

Võitlus distomatoosi vastu.

A. O. Ojasalu.

Viimaste aastakümnete jooksul on palju ja edurikast tööd tehtud mikrobioloogia alal. Eriti ka taudide iseloomu uurimise, nende äratundmise ja nende vastu võitlemise alal on saavutatud silmapaistvaid tegeliku tähtsusega tagajärgi. Seroloogia on arstidele võimsad vahendid taudide vastu kätte annud. Ja uut edu toob sel alal peaaegu iga aasta.

Võrdlemisi hoopis vähem tähelepanu on kahjuks leidnud ning ka hoopis vähem tegelikke tulemusi on annud töö parasitoloogia alal. Kui võrd veel terra incognita parasiitide läbi esile kutsutud haigused ka meie tegelikkudele loomaarstidele on, sellest saame muuseas ettekujut-

tuse, kui andmeid loomaarstide töö kokkuvõttest möödunud 1925 a. kohta vaatleme. Seal leiame m. s., et kõigis tapamajades kokku aasta jooksul üldse 153.895 mitmet liiki looma tapeti, nende hulgast konstateeriti 82.885 loomal parasitäärseid haigusi, s. o. iga teine loom kannab oma organismis mingisuguseid parasiite. Kui aga andmeid eriti distomatoosi kohta vaatleme, siis näeme, et 42.157 üldse aasta jooksul tapamajades tapetud veisest 30.949 looma, aasta jooksul tapetud 36.113 lambast aga 22.110 looma distomatoosi põdesid. See tähendab, et meil lammastest $\frac{2}{3}$, veistest aga koguni $\frac{3}{4}$ enam-vähem raskel kujul distomatoosis haiged on. Nendest andmetest näeme selgesti, millist hiigla kahju üks tühine maksa kaan meie karjamajandusele sünnitab. Sarnastes oludes peavad head kultuurtoogu karjad pika peale viikseks ja kiduraks jääma. Tõuparanduse püüded põrkavad siin salajase vaenlase vastu, kes nägematult kuid kindlasti suure osa karjaparandajate tööst ja vaevast tühistab.

Kui aga nüüd sama aasta jooksul tegelikkude loomaarstide poolt mitmesuguste loomahaiguste puhul abiandmise juhtumisi vaatleme, siis leiame, et aasta jooksul arstide poolt üldse 35.519 mitmesugust haigusjuhtumist on registreeritud. Haiguste erirühme vaadeldes, leiame üsna pika rea mitmesuguseid vigu, kuid parasitäärseid haigused etendavad nende hulgas üsna tähtsusetu osa. Nii on mõnesuguseid soole- ja maoparasiite 400 korral diagnostitseeritud, peale selle distomatoosi 1 (!) veisel ja 162 lambal. Need arvud, kui neid tapamaja andmetega võrrelda, panevad mõtlema. Nad sunnivad oletama, et meie parasitäärseid haigusi sagedasti diagnostitseerida ei suuda. Arusaadav on, et niisugusel korral väardiagnoosid ning vääravimised oma loomulikult eitava tulemustega liigagi sagedad olema peavad.

Võitluses distomatoosi vastu ei läinud aga teadusel siiski korda kuni kõige uuema ajani mitte kuigi tunduvald tulemusi saavutada. Kuigi maksakaani (fasciola hepatica L. = distomum hepaticum L.) ja tema vahemehe, vesiseil karjamaal asuva tigu (limnaea truncatula) arenemiskäik ja elutingimused Leuckarti, Thomas, uemal ajal Nölleri uurimuste tagajärjena hästi tuttavad on, ei annud kõik koduloomade päästmise püüded nende poolt ähvardava hädaohu vastu ometi mitte nimetamisväärta tagajärgi.

Ainsamakas mõjuvaks abinõuks oli maapinna melioratsioon, nimelt tigude asumise võimatukstegemine karjamaal maa kuivatamise kaudu. Kuid tegelikult oli sellest abinõust vähe tulu. Sest esiteks on maaparandustööd suurte kuludega seotud, teiseks ei tasu end maa kultiveerimine, harilikult lammastele määratud halvemal mail, majanduslikult mitte ära, ja kolmandaks võivad ka kultiveeritud maale suurvee ajal torude ja kraavide kaudu jälle teod sattuda ning loomi kaanidega saastada.

Neid raskusi arvesse võttes tärkas loomulikult mõte, et kõige kergem oleks maksakaanide üle võitu saada, kui korda läheks keemiliselt toimivate ainete läbi nende arenemiskäiku katkestada looma organismis. Kahjuks osutusid aga kõik selle sihiga tarvitatud ained liiaks mürgisteks looma enese organismile.

Võrdlemisi õige rahuldavaid tagajärgi saavutasid 1910 ja 1911 n. prantslased Railliet, Moussu ja Henry sõnajala juurtest (filix mas) valmistatud ceterilise ekstraktiga. Kuid ka see ekstrakt osutus liiaks mürgiseks loomadele, nii ei olnud ka seda võimalik täiemas ulatuses tarvitusele võtta.

Alles ilmasõja ajal, nimelt aastatel 1915 ja 1916 läks prof. Marek Ungaris korda Ungari valitsuse ainelisel toetusel ette võetud röhete katsete tulemusena jällegi sõnajala ekstraktina abinõu leida, mis üllatavalt häid tagajärgi maksakaanide hävitamisel annab. Marek nimetas uue rohu, mille täpsemat koosseisu ta teada pole annud, „distooliks“ ning saadab teda turule kapslites.

Distooli toime üle selgusele jõudmiseks määras prof. Marek tapaloomade, lammaste ja veiste, väljaheidetes maksakaanide munade arvu mikroskoobilisel teel kindlaks ning veendus siis peale loomade tapmist rohu toime tagajärgedes. Tuli ilmsiks, et distool niihästi kui absoluutse kindlusega maksakaanid organismis hävitab, ilma loomale enesele kahju tegemata.

Distool toimib 2—3 päeva jooksul. Loomad kosuvad selle järele õige kiiresti. Karv omandab endise läike, väljalangenud vill kasvab järele, kahvatu limanahk omandab loomuliku jume, isu ja seedimine paranevad, kehakaal tõuseb jne.

Peale sõja on distool peaaegu kõigis Lääne-Euroopa riikes laias ulatuses tarvitusele võetud. Eriti kiitva otsuse on preparaadi kohta Inglise põllutööministeerium 1921 a. annud. Kontrollkatseid laiemas ulatuses tegi distooliga prof. dr. W. Nöller Berliinis märtsikuul 1926 a., millede tagajärg üllatavalt hea oli.

Distooliga arstimist on kõige otstarbekohasem hilissügisel ette võtta, kui loomad lauta on paigutatud ja nad enam karjamaale ei pääse. Loomade organismi sügisel maksakaanidest vabastades, hoitakse esiteks ära nende haigeks jäämine ja põdemine talve jooksul, teiseks muutub karjamaade uus saastumine kevadel võimatuks. Sel teel võime, mõni aeg järjekindlalt distooli tarvitades, võrdlemisi väikse kulu ja vaevaga raskest, laastavast tõvest lahti saada.

Distool saadetakse müügile valmis doseeritud libedates, siledates kapslites, mis ta tarvitamise hõlpsaks teeb.

Meie loomaterwishoiu peavalitsus tellis hiljuti suurema hulga distooli Ungarist a.-s. „Chinoiinit“, kus seda preparaati prof. Mareki enese juhatusel ja järelevalvel valmistatakse. Peavalitsus kavatses distooli loomaarstidele kätte saata ning võitlust distomatoosi vastu laiemas ulatuses organiseerida. Ühes preparaadiga saadetakse kätte muidugi ka täpne instruksioon selle tarvitamise kohta.

Tohiks loota, et distoolist sama tulu ka meil tõuseb, nagu mujalgi mail.

Zur Kasuistik der Hepatitis cysticercosa des Rehes.

Von

Prof. Dr. M. Hobmaier.

Die Hepatitis cysticercosa des Rehes ist eine wohl-bekannte Erkrankung. Vergl. z. B. Kitt: Pathologische Anatomie der Haustiere Bd. 2, 5. A. S. 183 u. f., Hutyra und Marek Spezielle Pathologie u. Therapie der Haustiere, Bd. 2, 6. A. S. 465 u. f., Olt und Ströse: Die Wildkrankheiten und ihre Bekämpfung, 1914, S. 276 u. f. über Histogenese insbesondere Joest: Spezielle pathol. Anatomie der Haustiere, Bd. 2, S. 268. Über die Bedeutung der Invasion der Onkosphäre von Taenia marginata und ihrer Ausbildung zum Cysticercus tenuicollis beim Reh gehen die Meinungen auseinander. Olt und Ströse geben an: Die Finne wird in manchen Gegenden bei Rehen häufig gefunden, sie kommt jedoch beim Wilde sehr selten in zahlreichen Exemplaren vor und hat keinerlei schädigenden Einfluss.“ Bei der überragenden Erfahrung der beiden Autoren auf dem Gebiete der Wildkrankheiten muss diese Angabe im Allgemeinen richtig sein. Besonders wird sie für das Reh auf freier Wildbahn zutreffen. Es können aber Fälle eintreten, vor Allem bei Tieren, die in Gehegen gehalten werden, wo auch für das Rotwild schwere Schädigungen der Gesundheit durch die Einwanderung der Onkosphäre von Taenia marginata entstehen. Einen derartigen Fall erlaube ich mir nachstehend mitzuteilen.

Durch die Ereignisse der letzten 12 Jahre wurde in Estland neben dem Elchbestand so ziemlich auch das ganze Rotwild ausgerottet. Auf einer Meeresinsel wird daher gegenwärtig eine Rudel von ca. 40 Rehen gehegt um die Tiere später im Lande auszusetzen und dadurch den Rotwildbestand neu zu beleben. Unter diesen Tieren brach im 1. Vierteljahre 1926 eine seuchenartige Erkrankung aus. Ihr fielen zunächst 25% des Bestandes zum Opfer. Der Verdacht einer bakteriellen Erkrankung lag nahe. Von Herren Magister Stange ausgeführte Sektionen ergaben jedoch hiefür keine sicheren Anhaltspunkte. Es wurde lediglich eine rötlich gefärbte Flüssigkeit in der Abdominalhöhle gefunden, sowie stark hervortretende Kanäle in der Leber, die nicht von Distomatose stammten, beobachtet. Die Untersuchung im pathologischen Institut ergab die Anwesenheit von zahllosen 3—8 mm langen Cysticercen in der Leber des verendeten Rehes und das Vorhandensein subcapsulärer Bohrgänge nach allen Richtungen ausstrahlend. Die Diagnose Hepatitis cysticercosa mit letalem Ausgang dürfte demnach zu Recht bestehen, zumal Impfungen an Versuchstieren mit Leberbrei erfolglos verliefen.

Bei dem im Gehege gehaltenen Reh kann demnach die Invasion mit der Onkosphäre von Taenia marginata des Hundes unter Umständen zu gehäuftem Erkrankungen mit tödlichem Ausgang führen. Wenn auch

das Rotwild, wie in vorliegendem Falle über eine grosse Bewegungsfreiheit verfügt, so begünstigt doch die Fütterung an bestimmten Äsungsstellen die Aufnahme der Taenienbrut.

Hõberebaste dochmiasis'e ettetulemisest Eestis.

Assistent E. Redlich.

Hõberebastekasvatusest Ameerikas juba ammu laialt maad võtnud ja tasub end nähtavasti hästi, nõnda et farmide perenaised sagedasti kanade asemel rebaseid peavad. Viimastel aastatel on hõberebaseid teed ka Euroopasse leidnud. Ka meil, Eestis, on mõnest ajast saadik hõberebasekasvatuse olemas, ja näib, nagu oleks ta arenemise teel. Olevat ju meie kliima loomadele soodus. Loomaarstile tõusevad uued ülesanded, sest hõberebase nahk hinnatakse ilmaturul kõrgelt, ja ühe looma surm mitte õigel ajal tähendab suurt kahju. Samuti võivad pikaldased haigused, mis lahjaks jäämisele ja kaheksiale viivad, naha väärtust tunduvalt alandada. Siin on nüüd loomaarsti asi kasvatajale nõu ja teoga abiks olla, ja niisugused võimalused peaksid tulevikus arvatavasti sagedamini ette tulema. Sellega kerkib tarvidus ka rebase haigusi tundma õppida ja nendega tegemist teha.

Ebaloomulik pidamine kitsais ruumes, eriti kutsikate kasvatamine, hõlbustavad hakkavate- ja invasioonahaiguste signemist. Iseäranis viimastel haigustel on suur tähtsus karusloomade kasvatuses, nagu ameeriklaste kogemused õpetavad. Sellega tulenev haigusteliigi juure, mis igale kasvatajale kõige tähtsam, n. n. kasvivate haiguste juure. Need kõige pealt võivad kasvatuskordaminekut küsitavaks teha, ja siin on just parasitäärsetel haigustel tähtis koht. Loomaarstile pakuvad nad tänuväärset ülesannet, on ju tal võimalus, vastavate teadmiste juures, profülaktiliselt kui ka terapötiliselt enamasti hea tagajärjega nende vastu võidelda. Et meil hõberebasekasvatusest alles hilja aja eest arenevat, ei ole haigused, mis Eestis nende loomade juures arvesse tulevad võtta, loomulikult veel mitte uuritud.

Ühenduses ühe lahkamisega, mis mul juhusega sel suvel teha, tahaksin kahte sealjuures leitud parasiiti lühidalt käsitleda ja ametivendade tähelepanekut nende ettetulemise peale Eestis juhtida. Need parasiidid on ankylostomum ja isospora bigemina. Esimene, mis hiljuti härra professor Hobmaier'i poolt siin ka koera juures leitud, on üks tähtsamatest hõberebase soolteparasiitidest. Tema poolt kutsutakse esile haigus, n. n. dochmiasis, mille all Ameerika hõberebaseid õige sageli kannatavad. Iseäranis noored loomad langevad kergesti dochmiasis'e ohvriks, ja rebaste kutsikate askariidide kõrval on ankylostoomid kõige kardetavamad. Nügilise hädaohhtlikkus selgub osalt tema bioloogiast.

Embrüoonid satuvad kehasse per os või nad tungivad terve naha läbi veresoontesse. Profülaktiliselt on just viimane võimalus väga

tähelepanemisvääriks. Verevooluga viiakse embrüoonid kopsudesse, kus nad kinni jäävad ja end veresoone seinast läbi puurivad, et väikesesse bronhidesse pääseda. Mõned lähevad ka kopsukapillaaridest läbi ja satuvad tuiksooni mööda igasugustesse elunditesse, kus nad siis verevalumeid ja väikseid sõlmekesi tekitavad. Need, kellel õnnestus bronhidesse pääseda, rändavad siin ülespoole, hingetoru mööda kõrisõlmeni. Seal neelatakse nad alla, et sooles alles oma suguküpsust saavutada.

Juba rändavate tõukude poolt väljakutsutud traumalised kopsu verevalumid võivad hulgalise sisserändamise puhul surmapõhjuseks olla. Samuti võivad nad sekundaarse kopsu põletiku arenemisele kaasa aidata (locus minoris resistentiae). Sarnaseid asjaolusid me tunneme askariidide invasiooni juures, ja siin nad on paljude uurijate tööde läbi eksperimentaalset tõendust leidnud. Nõnda suutsid R a n s o m, F ü l l e b o r n j. t. ascariididega seal, H o b m a i e r hobuse, asc. megaloccephalus'ega lambal surmavaid kopsupõletikke esile kutsuda. Hulgalise sisserändamise võimalus on aga rebasel olemas usside suure viljakuse ja tõukude vähenõudlikkuse tõttu. Pealegi, et rebastel nende loomuse vastasel viisil ainult vähe liikumisvabadust.

Sooles ankülostoomid imevad ennast kõvasti limanaha külge ja vigastavad oma hammastega väikseid veresooni. Selle juures nad sagedasti vahetavad oma kohta ja nõnda sünnitavad kestvaid verejookse, missugused seda kardetavamad, et ussid verehüübimist takistavat ainet eraldavad. Õeldu illustratsiooniks olgu minu poolt leitud lahkamise pilt.

Hõberebane, 4 kuud vana, väga kõhnunud, karv sassis ja kergesti väljatõmmatav. Nahaalune kude kollakas. Anämia. Soolte sisu punast värvi. Peensoole limanahk peale duodenum'i algust plekiliselt punane, kohati veretäppidega. Peensoolte sisus ankülostoomid. Duodenum'i hatudes palju coccidium'e (isospora bigemina). Maos shokolaadipruun vedelik. Mao limanahas pylorus'e lähedal mitu nõõpnõelapea suurust erosiooni, millised mao veega äraloputamise järele pruunide täppidena selgesti kahvatu limanahast eralduvad. Maks kollakat-pruuni värvi. Neerukapslitest paistab palju sinakas-punaseid täppe läbi. Kopsudes paistavad silma läätsasuured ja väiksemad ümmargused punased plekid, mis läbilõikes poolkeraaliselt koosne tungivad.

Surm kaheksia põhjal kroonilise verekaotuse tagajärjel. Ka usside toksilist mõju peab siin arvesse võtma.

Diagnoos elaval loomal toetub mikrokoobilise ankülostoomide munade leiule väljaheidetes. Usse ise leidub siin harva; vaevast 2 sent. pikad, niidikujulised, jäävad nad kergesti silmade vahele. Munad on ühetasaselt ovaalsed, õige väikesed, ja sisaldavad kaks ehk mitu jagunenisrakku. Kui mune on vähesel arvul olemas, siis on nende ülesleidmine hõlbustatud meetodi abil kontsentreeritud keedusoolalahuga.

Mis teraapiasse puutub, siis soovivad Ameerika autorid ol. Chenopodii anthelmintici.

Palju tähtsam aga on profülaks, mille teostamine ussi bioloogiast järeldub. Siin peab tähendama, et mustusega väljaheidetud munad mitte

kohe hakkavad ei ole, vaid enne peavad väljas edasiarenemist läbi tegema, mis küllalt kõrge soojuse ja niiskuse juures 2—3 nädalat kestab. Silmas pidades, et tõugud ka naha läbi võivad looma kehasse tungida, on tagajärjerikka ärahoide peatingimuseks äärmine puhtus. Rebaste asukohtadest peab sõnnikut sagedamini hoolega koristama ja võimalikult ära põletama. Siis on tarvis selle eest hoolt kanda, et rebaste asukoht oleks kuiv ja veelompidest vaba. Peab hoidma võimaluse eest, et loomadele määratud söök ja joogivesi ei puutuks infitseeritud materjalidega kokku. Rebaste väljaheiteid peab aegajalt ankülostoomide munade peale järele uurima. Üssikandjaid tuleb tervetest loomadest eraldada. Siin on veel tähendada, et üleval mainitud ankülostoomide ette tulemine koeral Eestis rebastele võimalust annab ennast selle parasiidiga koeralt infitseerida. Teiselt poolt võivad ankülostoomid ka sisseveetud rebaste kaudu koertele levida.

Teine siin leitud parasiit, koktsiidiliik, mis prof. Hombaijer'i leidude järele ka Eestis koertel sagedasti ette tuleb, on siinamaani kogutud andmete järele tähtsuseta. Ka käesoleval juhtumisel ei ole ta duodenumi limanahas makroskoobilisi muutusi esile kutsunud.

Rootsi loomaarstide võitlus iseseisva riikliku veterinaär-valitsuse eest.

„Svensk Veterinärtidskrift'i s. a. kahes esimeses numbris leiame rootsi loomaarstide ühingu märgukirja riikliku keskveternärvalitsuse ümberkorraldamise tarviduse asjus. Märgukiri toob pikema huvitava ülevaate küsimuse ajaloolise arenemise kohta.

Rootsis kuulub veterinaärvalitsus 1863 a. saadik veterinaärbüroona meditsinaalvalitsuse koosseisu. See seisukord ei ole aga algusest saadik ei loomaarste ega põllumehi rahuldanud. Aastate jooksul on niihästi loomaarstide ühingu kui ka põllumeeste keskühingu kuningale märgukirjadega esinenud, milles veterinaärkorralduse üleviimist iseseisva valitsuse asutusena põllutööministeeriumi alla nõutakse. Küsimus on ka mõned korrad juba riigipäeval ees olnud, ei ole aga seni lõpulikku lahendust leidnud, peaaegajalikul sel põhjusel, et meditsinaalvalitsuse (medicinalstyrelsen) ja põllumajandusvalitsuse (lantbrukstyrelsen) arvamised küsimuses järsku lahku läksid. Kuna meditsinaalvalitsus nõudis, et toiduainete kontrolli pärast veterinaärvalitsus tingimata nendega peab liituma, asus põllumajandusvalitsus seisukohal, et loomakasvatuse huvide ja loomataudide vastu, eriti veiste tiisikuse vastu, võitlemise pärast veterinaärkorraldus põllumajandusega lähemas kontaktis peaks olema. Reorganiseerimise ettepanekud ei leidnud riigipäeval tarvilikku enamust ning asja lahendamise lükati edasi. Tegelikult kujunes asi nii, et põllumajandusvalitsus omale veiste tiisikuse vastu võitlemise osakonna asutas, milles 3 loomaarsti juhtival kohal töötavad.

Nüüd näivad aga siiski, nagu ülevalnimetatud märgukirja andmetest näha, arvamised muutunud olevat. Eriti õpetlikuks osutus

selles suhtes viimase paari aasta jooksul Rootsis väga raskel kujul ja laias ulatuses levinenud suu- ja sõrataud. Meditsinaalvalitsuse juhtivad jõud nägid ära, et olles maksva korra alusel kaasa kistud võitlusse loomataudi vastu, nemad kui võhikud mitte ainult tunduva takistusena ei mõjunud, vaid ka sunnitud olles oma otsekohestest ülesannetest eemale jääma, viimastele aina kahju töid, mis rahva tervishoie huvidele muidugi ei vasta. Samuti on ka riigipäeva põllumeeste juhid arvamist avaldanud, et iga ala ainult vastava eriteadlase juhatusel edukalt võib areneda. Neid sjaolusid arvesse võttes olla „Sv. Veter.-tidskrift'i" arvamise järele loota, et küsimuse otsustamine loomaarstide soovi kohaselt valitsuse ettepanekul riigipäeval ligemal ajal ette tulla.

Kava järele koosneks veterinaärülemvalitsus (veterinäröverstyrelsen) 3 büroost: 1) üldine büroo, kuhu kuuluksid üldised administratiivasjad kui ka eks- ja import. Juhatab ülemdirektor ise, temal abiks assistent; 2) loomataudide büroo, juhatajaks büroo ülem ja tema abi; 3) toiduainete büroo, juhatab büroo ülem. Kantslelei jõude oleks: 1 sekretär, tema abi; 1 registraator, ühtlasi kassahoidja; 3 kirjutajat ning peale selle käskjalg.

Koosseisus oleks sellega 5 loomaarsti, 6 kantsleiametnikku ja 1 käskjalg.

Loodame, et rootsi ametvõimudel tõesti korda läheb omale ajakohast keskjuhatust saada. Oma mõju avaldamata ei jäta see vististi mitte ka teistesse riikidesse, kus veterinaärvalitsuse keskkorraldus samuti enam ajanõuetele ei vasta.

Eesti Loomaarstide Seltsi märgukiri Vabariigi valitsusele riikliku veterinaärvalitsuse korralduse asjus.

Eeloleva ministeeriumite ümberkorraldamise puhul, on Eesti Loomaarstide Seltsi eestseisusel, Seltsi üldkoosoleku poolt 12. IX. 26 vastu võetud otsuse põhjal, au paluda Vabariigi Valitsust praeguse loomaterivishoie peavalitsuse alluvuse küsimuse otsustamisel järgmist arvesse võtta:

Kogu Euroopas valitseb tendents riiklikku veterinaärkorraldust meditsinaalvalitsuse koosseisust, kuhu ta esialgul peaaegu igalpool kuulub, iseseisva keskasutusena põllutööministeeriumi alla üle viia. Sest põllumajandusliste loomade kasvatuse ja loomatervishoid, loomataudide ärahoid ning loomaarstlik abiandmine on loomulikult üksteisega lähedalt seotud. Loomakasvatust juhtivate keskasutustega ligidas kontaktis töötades, avaneb ka loomaarstidel võimalus oma jõudu kõige edukamalt tööle rakendada. Sellespärast on ka veterinaärvalitsuse põllutööministeeriumi alla üle viidud Inglismaal, Prantsusmaal, suuremas osas Saksas, osariikides, Austrias, Tšehoslovakkias, Poolas, Leedus, Lätis, Hollandis, Daanis jne. Kus seda veel läbiviidud ei ole, seal püütakse sinnapoole

Nii näiteks on Rootsi valitsus otsustanud parlamendile seaduse eel- nõuga esineda, mille järele senine meditsinaalvalitsuse veterinaär-büroo siseministeeriumi alt üle viiakse iseseisva veterinaär ülemvalitsusena (Veterinäröverstyrelsen) põllutöoministeeriumi alla.

Eesti Vabariik on ses asjas oma algusest saadik ajakohasel seisukohal asunud. Loomatervishoiu peavalitsus on kogu aeg põllutöoministeeriumile allunud. Ei ole ses asjas kusagilt poolt, ei valitsuse, seltskonna, põllumeeste ega loomaarstide poolt vastu vaieldud ega rahulolematust avaldatud. Kõik asjaolud räägivad selle poolt, et loomaarstliku ehk veterinaärkorralduse meil ka edaspidi ühes teiste teiste põllutöoministeeriumi osakondadega uuele majandusministeeriumile peaks aluma. Kuna viimasele allub loomakasvatuse, siis peaks sinna asuma ka loomade tervishoid, loomade ja loomasaaduste väljaveo kontroll jne.

Oma mittevaheseks imestuseks näeb aga Eesti Loomaarstide Selts, et uues ministeeriumite korralduse kavas praegust loomatervishoiu peavalitsust üle viia kavatakse uue sotsiaalministeeriumi alla; vist arvatavasti sellepärast, et ka tervishoiu peavalitsus sinna kuulub. Nagu aga juba eespool nägime, oleks seesugune samm ajaloolise arenemise ja edu seisukohalt tunduv tagurpidimine. Meie loomaarstid ja põllumajandus jääksid üksteisele võõramaks, millest meie majanduslikele arenemisele ainult kahju võib tulla.

Teatav side ja kokkupuutumine on ju praeguste tervishoiu ja loomatervishoiu peavalitsuste vahel üldtervishoiu, eriti toiduainete kontrolli alal, muidugi olemas. Kuid need kokkupuutumise punktid omavad loomaarstliku tegevuse alal teise järgu tähtsuse. Olgu siinjuures tähendatud, et senine põllutöoministeeriumile alluv loomatervishoiu peavalitsus üldtervishoiu alale kuuluvat lihajärjelvaatust, liha ja lihasaaduste väljaveo kontrolli ja tapamajaasjandust igapidi edukalt on korraldada suutnud. Lihasaaduste kontroll on meil praegu kogu toiduainete kontrolli alal paremini ja põhjalikumalt korraldatud alaks. Pealegi on arstide ja loomaarstide ülesanded toiduainete kontrolli alal niivõrd erinevad ja selgesti piiratud, et nende keskvalitsuste lähendamise järele tarvidust ei ole.

Küllalt õnnestunuks ei saa pidada praegust loomatervishoiu peavalitsuse nimetust. Sest loomaarstide tegevust, näiteks üldnimetatud inimeste toiduainete kontrolli alal, ei saa ühendada loomatervishoiu mõistega. Eesti Loomaarstide Selts leiab, et tuleks tarvitusele võtta keskvalitsuse äratähtsendamisel rahvusvaheline võõrsõna „Veterinär“. Meie naabritel lätlastel on olemas Veterinärvalda, leedulastel Veterinär-direktaja. Ka Saksamaal ja Skandinaavia riikides, kus nii väga võõrsõnadest vabaneda püütakse, on siiski sõnad Veterinärwesen, Veterinär-medizin, veterinärväsendet, veterinärstyrelsen jne. tarvitusel. „Direktor des öffentlichen Veterinärwesens“ on Saksa osariikides laialt tarvitatud nimetus Veterinärvalitsuse juhataja äratähtsendamiseks; rääkimata romaani kui ka slaavi rahvastest, kus see sõna enesestmõistetav on. Eesti Loomaarstide Seltsi arvamise järele oleks sellepärast kohane meie tulevast loomaarstlikku keskvalitsust kas veterinaärvalitsuseks või

veterinäördirektsiooniks nimetada, otse ministrile alluva veterinaär-direktoriga eesotsas.

Viimast asjaolu, see on otsekohesest allumist ministrile, tahab Selts eriti rõhutada. Missuguse ministeeriumi koosseisu keskasutus ka ei kuuluks, mõne teise keskasutusega ühendamisega, mille juures töötada tuleks, võhiklise juhataja all, ei lepiks loomaarstid iialgi. Viimaste aastakümnete jooksul on loomaarstid peaaegu kõigis maades iseseisva keskvalitsuse, eriteadlasest juhatajaga, kätte võidelnud. Eesti loomatervishoiu peavalitsus on iseseisev olnud Vabariigi algusest saadik. Peaksid aga nüüd loomaarstid võhiklise juhataja alla paigutatama, siis tekitaks see esiteks edukale tööle tunduvaid raskusi, teiselt kuiuneks sarnane korraldus alalise rahulolematuse ja kokkupõrgete allikaks. Ühendamine ei annaks ka kulude kokkuhoidmise mõttes tagajärgi. Loomatervishoiu peavalitsuses on algusest saadik äärmiselt väheste jõududega läbi aetud, nii et seal ka teiste asutustega ühendamise korral mingit koondamist läbi viia võimalik ei ole.

Eelolevat silmas pidades, on Eesti Loomaarstide Seltsi eestseisusel au Vabariigi Valitsuselt vastavaid korraldusi paluda, et riikliku veterinaärkorralduse juhtimine iseseisva veterinaärdirektsiooni kujul võimalikult majandusministeeriumi koosseisu saaks paigutatud.

Tallinnas, 24. septembril 1926.

Abiesimees: Lind.

Kirjatoimetaja: A. O. Ojasalu.

Eesti Loomaarstide Seltsi üldkoosolek

12. septembril 1926. a. kell 11 e. l. Tallinnas, Loomatervishoiu Peavalitsuse ruumes.

Ilmunud: 1) A. Olt-Ojasalu, 2) P. Ruus, 3) J. Pebsen, 4) H. Heinrichson, 5) A. Arras, 6) H. Lensin, 7) E. Erler, 8) Ch. Bohl, 9) J. Jürgenson, 10) J. Rabison, 11) P. Sinberg, 12) E. Reichardt, 13) K. Roomet, 14) J. Pelovas, 15) A. Langer, 16) K. Kärner, 17) A. Krivoschein, 18) S. Punin, 19) O. Veber, 20) F. Peppik, 21) F. Laja, 22) M. Pusemp, 23) K. Lind, 24) A. Kotkas, 25) A. Morel, 26) V. Freimann, 27) A. Herodes, 28) H. Peterson. Üliõpilased: H. Link, K. Runtel, L. Anderson.

Esimees Rabison avab koosoleku ja teatab, et senine esimees A. Arras eestseisuse liikme kohused maha pannud ja et eestseisuse liikme kandidaat J. Pebsen uueks liikmeks astunud. Konstateerib, et tarvilik kvoorum koos on ja sellepärast on koosolek otsusevõimeline. — Koosoleku juhatajaks valitakse M. Pusemp, kirjatoimetajaks J. Pebsen.

Päevakord:

1. E. L. S. uus põhikiri.
2. Amtv. J. Jürgenson'i konflikt ühis. „Estoniaga“ ja seisukohavõtmine „Estonia“ juhataja teguviisi asjus.
3. Ministeeriumide ümberkorraldamise kavatsused ja Loomatervishoiu Peavalitsuse alluvuse küsimus.
4. Dr. J. Rabison: Ankeedi tulemused.
5. J. Niggol: Olukord, milles Raasikult lahkusin.

Päevakord võetakse muutmata kujul vastu.

1. A. Olt-Ojasalu tutvustab koosolijaid uue põhikirjaga. Vana põhikiri on olnud juba redaktsiooniliselt puudulik, n. öelda, kohmakas, kannab veneaegsete põhikirjade ilmet, on kohati asjata liiaks pikk. Uues põhikirjas on ära tähendatud peapõhimõtted, kuna ühingu üldkoosoleku otsustada jääb, kui laias ulatuses ta tegutseda kavatseb. Uus põhikiri on kokku seadud peaaesjalikult Soome ja Schweitsi loomaarstide ühingute põhikirjade eeskujul. Tähtsamate eesmärkide hulka on juurde võetud matuse- ja toetuskassa ning ühingu aukohtu asutamine. Viimastele tulevad erimäärused välja töötada. Ette on nähtud ka ühingu osakonnad maakondades. Kindlat kvoorumit üldkoosolekul põhikiri ei nõua, sest et see tegelikult asjatuks on osutunud. Eestseisuse liikmed valitakse kõik otse üldkoosoleku poolt; nad ei jaga mitte, nagu seni, oma vahel ametit. — Kuna põhikirja muutmise vana põhikirja järele ainult aastakoosolekul sündida võib, jääb põhikirja lõpulik vastuvõtmine eeloleva aastakoosoleku hooleks. Täna tuleks aga ametivandadel põhimõtteliku seisukohta võtta ettepanud muudatuste kohta. Kuna uus põhikiri viimases „E. L. Ringvaates“ ilmunud on, otsustati teda mitte paragrahvide järele lugema hakata, vaid otsekohe muutmise ettepanekuid teha, kui need kellelgi on.

H. Heinrichson: Uue põhikirja järele on eestseisuse juhataja üktlasi ka üldkoosoleku juhataja. On see õige? Arvab, et üldkoosoleku juhataja tuleks valida üldkoosoleku poolt.

A. Arras: Peamotiiv on, et alaline koosoleku juhataja asjaga kurss on, millepärast ka koosoleku töö tema juhatamisel viljakam on.

J. Rabison arvab, et osakondad ei ole esialgul tarvis. Osakondade liikmed peaks igatahes ka seltsi liikmed olema ja et mitteliikmed ei võiks olla osakonnas.

A. Olt-Ojasalu kaitseb osakondi; neil on palju häid külgi. Kaugemal raiionides asuvad ametivandad, näit. keskkohaga Võrus, võivad koonduda kohaliku tähtsusega küsimuste arutamiseks. Osakonnad hoiaks ära uute iseseisvate seltside tekkimise, mille läbi kindlustatud oleks meie üldise ühingu ühtlus.

A. Arras toetab osakondade sissejätmist, kuid paneb ette välja jätta lauset, et ka mitteseltsiliikmed osakonna liikmed olla võiksid.

H. Peterson arvab, et ajakirja nime fikseerimine kohane ei ole ja soovitab nime nimetamata jätta.

A. Arras: üldkoosolekul on õigus nime igal ajal muuta.

J. Rabison ja M. Pusemp: Põhikirjas ei ole sees, et seltsil on juriidilised õigused. Soovitavad sisse võtta.

A. Olt-Ojasalu: Ei ole ajakirja nime sagedane muutmise soovitav.

Hääletamisel otsustatakse nimi põhikirjas ära tähendada.

J. Pelovas küsib, mispärast „seltsi“ asemel „ühing“ võetud?

A. Olt-Ojasalu: Sõna „selts“ on väänatud saksa sõnast Gesellschaft. Sõna „ühing“ on eestipärasem ja ajakohasem ning elukutse organisatsioonide ehk ametiühingute äratähendamisel rohkem tarvitatav.

Hääletamisel otsustatakse juriidilise isiku õigused sisse võtta, põhikiri täiendustega vastu võtta ja registreerida lasta.

2. päevakorra punkt.

Amtv. Jürgenson'i konflikt ühis. „Estonia'ga“ ja seisukoha võtmine „Estonia“ juhatuses teguviisi asjus.

Olt-Ojasalu seletab ligemalt konflikti tekkimise eellugu ja arenemist.

Läinud aasta septembrikuul olla ühis. „Estonia eksportapamajade“ juhatuse liige Hansen nõupidamise korraldanud, millest osa võtnud peale hra Hansen'i amtv. Jürgenson, raamatupidaja Adamson ja bekonmeister Peterson. Nõupidamisel tehtud meister Peterson'ile kohuseks noortele õpilastele bekon valmistamises juhatus anda, mille eest talle eritasu — 1000 marka kuus — lubatud. Amtv. Jürgensonile teinud hra Hansen ülesandeks õppekäigu järelise valvata. Kui juba umbes kuu aega nimetatud nõupidamisest möödunud oli ja meister Peterson õpetamisega ikka veel algust ei teinud, oli Jürgenson ühel hommikul — 28. okt. — meistritl isna sõbralikul toonil küsinud, millal

ta siis mõtleb õpetamisega algust teha. Sellele oli järgnenud meister Peterson'i vihane vastus: „Niisuguseid talupojanolke (Bauerdümmel) ei mõtlegi ma õpetama hakata. Neid on tarvis kraest kinni võtta ja välja visata.“ „Niisugusel korral pean ma neid ise õpetama hakkama,“ oli Jürgenson vastanud ning soolamiskambri läinud, et soolamispritsi võtta, mis seal lae all ripponud. Enne kui ta aga sinna jõudnud, oli meister Peterson ta juurde tulnud, rusikaga Jürgenson'ile rindu löönud, sellejuures vihaseid hüüdes: „Sinu koht on sealaudas, mis Sa siin otsid, katsi, et välja saad.“ Kui tööised vahele tulnud, sattunud Peterson öieti alles vihahoogu ning löönud Jürgenson'i uuesti, mille järele viimane maha kukkunud. Üles tõustes läinud Jürgenson oma kabinetti, kuid ka sinna tormanud vihane Peterson talle järele, surunud ta nurka ning löönud rusikaga näkku, nii et Jürgenson'i prillid maha kukkusid. Sellejärele ähvardanud ta veel pussnoaga. Jürgenson'i appihüüdmise järele ilmunud tööliste vaheleastumisel lahkunud Peterson kabinetist.

Varsti pärast seda ilmunud direktor Hansen, kõrvaldanud meister Peterson'i töölt, lubanud teda ametist vabastada ning saatnud teda Jürgenson'i juurde vabandama. Peterson ilmus Jürgenson'i kabinetti, seletas, et ta olla siia tulnud raha teenima, aga mitte talupoegi õpetama, ning läinud kabinetist välja.

Arvamisel olles, et meister Peterson direktor Hansen'i lubamise põhjal teenistusest vabastatakse, jäi amtv. Jürgenson esialgul teenistusse. Kuna aga viimaks selgus, et „Estonia Eksportapamajade“ juhatuse Peterson'i vabastada ei kavatseta, vaid ümberpöörduvalt Jürgenson'i lahkumist nõudma hakkas, ses asjas ka Loomatervishoiu Peavalitsuse poole pööras, andis Jürgenson asja kohtu kätte. Kuna samas asjas ka politsei protokollid kokku oli seadnud ja kohtusse annud, ühendas kohus mõlemad kaebtused ning Peterson'i karistati rahukohtuniku poolt kahekuulise arestiga, millise karistuse rahukogu ühe kuu peale vähendas. Riigikohus kinnitas viimase otsuse.

Asjakäigust ja kohtuotsustest teada saades, võttis E. L. S. eestseisus küsimuse omal koosolekul 1. VI. 26. arutusele. Amtv. Jürgenson oli otsustanud 1. sept. teenistusest lahkuda, kuna tal seks ajaks pension välja teenitud oli.

Eestseisuse otsus oli, et nii kaua kuni meister Peterson „Estonia“ teenistusest tagandatud ei ole, ei ole ka seal teenivad loomaarstid füüsilise vägivalla vastu kaitstud, ega ole sellepärast ka sünnis E. L. S. liikmetel peale Jürgenson'i lahkumist „Estonias“ kandideerida. Otsused teatati kirjalikult „Estonia“ juhatusele, kui ka ringkirjalikult kõigile E. L. S. liikmetele.

„Estonia“ juhatuse soovil arutas eestseisus küsimust veel kord, kuid ei leidnud põhjust oma otsusest taganemiseks.

Juulikuul oli suurem osa eestseisuse liikmeid ametipuhkusel. Augustikuul tagasi jõudes, kuulsid eestseisuse liikmed oma mitte väheseks üllatuseks, et meister Peterson „Estonia“ juhatuse poolt antud kiitvate soovitude mõjul vabar. valitsuse poolt amnesteeritud olla.

Seesugune „E.“ juhatuse teguviis tundus eestseisusele otse väljakutsena. Nii arenes senine Peterson-Jürgenson'i vaheline konflikt konfliktiks E. L. S. ja „E.“ juhatuse vahel, millepärast ka eestseisus küsimuse seltsi üldkoosolekul ette toob lõpuliikude lahendamiseks. „Estonia“ juhatuse on kogu aeg ühekülgelt süüdlasest Peterson'i kaitsnud, mitte mingisugust rahuldust pakudes kannatajale.

Enne üldkoosolekut pidas eestseisus veel ühe koosoleku ühes „E.“ esitaja hra Hansen'iga ning võttis seal järgmise resolutsiooni vastu, mille ta ka üldkoosolekule ette paneb vastuvõtmiseks:

„Kõiki andmeid, eriti hra Hansen'i seletusi eestseisuse koosolekul. arvesse võttes, konstateerib eestseisus, et ühisus „Estonia“ juhatuse konflikti õiglaeks lahendamiseks mitte küllalt head tahtmist ei ole ilmutanud, ega ole tal ka E. L. S. seltsi eestseisust rahuldavaid kavatsusi ses asjas lähema aja kohta, ning jääb sellepärast seisukohale, et E. L. S. liikmetel sünnis ei ole ühisus „Estonia Eksportapamajade“ teenistusse astuda nii kaua, kuni ühisus „Estonia Eksportapamajad“ seltsile mitte kindlustust ei paku, et meister Peterson „Estonia“ teenistusest lahkub kõige hiljem 1. aprilliks 1927. a.“

Järgnevad elavad läbirääkimised, millest osa võtavad Arras, Morel, Rabison, Olt-Ojasalu, Kotkas, Jürgenson, Peppik, Erler, Heinrichson, Laja, Roomet.

Oldakse ühemeelisel arvamisel, et eestseisus õieti on talitanud, E. L. S. liikmetega, kes vastu seltsi otsust peaksid „E.“ kohale kandideerima, otsustatakse ametvonnalikkude läbikäimist katkestada. Kuuekuulist tähtpäeva loetakse ülearuseks. Hääletusele tulevad kaks ettepanekut, eestseisuse ettepanek kuuekuulise tähtpäeva ja ilma selleta. Vastu võetakse järgmine resolutsioon:

„Kõiki andmeid, eriti hra Hansen'i seletusi eestseisuse koosolekul arvesse võttes, konstateerib E. L. S. üldkoosolek, et ühisus „Estonia“ juhatus konflikti lahendamiseks mitte küllalt head tahet ei ole ilmutanud, ega ole tal ka E. L. S. rahuldavaid kavatsusi ses asjas lähema aja kohta, ning jääb seltpärast seisukohale, et E. L. S. liikmel sünnis ei ole üh. „Estonia Eksportapamajade“ teenistusse astuda, enne kui meister Peterson „Estonia“ teenistusest lahkunud ei ole.“

3. päevakorra punkt.

A. Arras annab seletuse selle küsimuse kohta:

Meie loomatervishoiu ala on seni kuulunud põllutöömινisteeriumi ülesannete hulka. Ka paljudes välisriikides on see ala uuemal ajal põllutöömινisteeriumi alla üle toodud, milleks suured majanduslikud põhjused. Loomakasvatuse on tihedalt seotud veterinaär-alaga, nii et neid kaht ala päris lahus on raske ette kujutada. Neis välisriikides, kus veterinaär-ala kuulub sise-ministeeriumi alla, on põllutöömινisteeriumi juures siiski veterinaär referent olemas. Nagu sellest selgub, ei tohiks see ka teisiti meie juures olla. Meie ministeeriumide ümberkorraldamine liigub koondamise tähe all.

Veterinaär-ala sotsiaalministeeriumi alla viimisega, nagu seda kavatakse, ei saada koondamist kätte. Ka muid paremusi ei ole seal. Veterinaär-ala üleviimisega ähvardab meid suur hädahoht — meie võime kaotada oma senise iseseisvuse ja ühes sellega kaotame ka majanduslikult ning kannatab ka iseteadvus. Tuleks kõik teha, et meie praegust seisukorda alal hoida.

Järgnevatest läbirääkimistest võtsid osa: Laja, Rabison, Jürgenson, Heinrichson, Olt-Ojasalu, Morel, Pusemp, Peterson.

Arutatakse läbi mitmesugused kombinatsioonid, mis loomaarstliku ala alluvuse suhtes vast tekkida võiksid. Jõutakse ühemeelselt otsusele, et loomaarstliku ala riiklik keskasutus iseseisvaks, otse ministrile alluvaks kehvaltuse orgaaniks peab jääma, nagu ta seda praegu on. Teiste peavalitsustega ühinemine, sellega vähikute juhtimise alla sattumine, takistaks veterinaär-ala arenemist ja loomaarstide edukat tööd.

Volitatakse eestseisust selles mõttes tarbekorral esinema vastavate asutuste ees.

A. Olt-Ojasalu tõstab küsimuse üles, kuidas keskasutust tulevikus nimetada? Leib. et sõna „loomatervishoid“ ebakohane on. See mõiste on liiaks kitsas. Selle alla ei mahu praegune loomaarstlik tegevus täies ulatuses. Kogu lihajärelevaatuse ja tapamajade ala kui ka üldise inimeste toiduainete kontroll, näiteks, ei sobi sugugi loomatervishoiu mõistega. Palub kaalumisele võtta, kas mitte rahvusvaheline sõna „veterinaär“ ei tuleks tarvitusele võtta. See sõna on peagu ilma erandita kõigis Euroopa riikides tarvitusel. Lühidalt ja hästi kõlaks „veterinaär-ala direktor“ või lihtsalt „veterinaär direktor“, „veterinaär direktioon.“

Ettepanek kiidetakse heaks.

4. päevakorra punkt.

Rabison räägib ankeedi tulemustest:

Eestseisuse poolt seltsi liikmetele saadetud küsimisleht edasiharimise kursuste asjus on täidetult tagasi saanud 55 seltsi liiget, neit jaoskonna loomaarste — 24, maakonna loomaarste — 9, tapamaja loomaarste — 9, ülikooli juures olevaid loomaarste — 5, sõjaväe loomaarste — 3, piiriloomaarste — 2, keskvalitsuse, ametnike-loomaarste — 1, hobusekasvatuse eritead-

lane — 1 ja Friisi kasvatajate seltsi loomaarst — 1. Need kõik peavad kursusi tarviliseks.

Spetsiaalkursusi pooldavad 36 ametvenda.

Mitmekeelse programmiga 17 ametvenda.

Segakursusi pooldavad 2 ametvenda.

Viimaste all tuleb mõista seeria ühel ajal peetavaid spetsiaalkursusi, millest osa võtmine oleks võimaldatud kõigile soovijatele.

Ühenädalisi kursusi soovivad 2.

Kahenädalisi kursusi soovivad 17.

Kolmenädalisi kursusi soovivad 3.

Neljanädalisi kursusi soovivad 19.

Pikemaajalisi kursusi soovivad 7.

Iga aasta sooviks kursust — 22 ametvenda.

Üle aasta sooviks kursust 10 ametvenda.

Üle kahe aasta sooviks kursust 9 ametvenda.

Üle kolme aasta sooviks kursust 14 ametvenda.

Sooviks kursusi sügisel (okt., nov.) — 31.

Sooviks kursusi talvel — 6.

Sooviks kursusi suvel — 13.

Sooviks kursusi kevadel — 5.

Eriala poolest huvitab ametvendi kliinil. tegevus — 19.

„ „ „ „ „ „ + loomakasvat. — 12.

„ „ „ „ „ „ + toiduaineteki kontroll — 10.

„ „ „ „ „ „ toiduaineteki kontroll — 10.

„ „ „ „ „ „ kliinik + hygieen — 1.

„ „ „ „ „ „ hygieen.

Väljamaale sõita:

Ei kavatse — 16.

Kavatseb, omal kulul — 7.

Kavatseb, kui toetust saaks — 18.

Sooviks sõita: Prantsusmaale — 1, Saksamaale — 5, Saksa + Austriasse — 1, Austriasse — 1, Itaaliasse — 1, Hollandisse — 2, Rootsi — 1, Daani — 2.

Kirjandus:

Tarvitada olevate raamatute nimekirja saatsid — 6

Teatanud, et neil käsiraamatuid jne. olemas on — 26.

Teatanud, et neil juhuslikku kirjavara on — 4.

Teatanud, et neil ühtegi kirjandust ei ole — 3.

Ajakirjad (peale Ringvaate):

Berliner Tierärztliche Wochenschrift'i tellivad omal kulul — 5.

Berliner Tierärztliche Wochenschrift'i asutuse kulul — 13.

Deutsche Tierärztliche Wochenschrift'i tellivad omal kulul — 4.

Zeitschrift für Fleisch- und Milchhygiene asutuse kulul — 4.

Muid väljamaa ajakirju käib — 4.

Ühtegi ajakirja ei telli — 18.

Loomakasvat. u.s.

On tegevad hobusekasvatases — 11.

On tegevad veisekasvatases — 4.

On tegevad sulgloomade kasvatases — 1.

On tegevad mesilaste pidamises — 1.

Erilised soovid.

Jaoskondade loomaarstide muud soovid:

- 1) tahaks prantsuse keelt õppida.
- 2) 1 embryotomia instrumentide tarvitamist proovida, 2 — kõhu sondeerimist nina läbi õppida, 3 — pillide sisseandmist õppida.
- 3) ühiselt kirjandust tellida.

- 4) rohkem rõhku panna kirurgia peale.
- 5) erikursusi veistehaiguste üle — 1.
- 6) ekskursioone väljamaale iga 3—4 a. tagant.
- 7) kursusi kutse-etiika ja õigus-philosoofia üle.
- 8) rohkem rõhku panna uemate arstimismetoodide tarvitamisele võtmise peale.

Maakonna loomaarstid soovivad:

- 1) Kursusi eesti keeles.
- 2) Kursusi eesti, saksa keeles.
- 3) Iga aasta ühele maakonna ehk jaoskonna loomaarstile toetust väljamaale sõitmiseks.
- 4) Et korterid kursuslastele valmis muretsetaks.

Üks tapamaja loomaarst, kellel maakondade ja jaoskondade loomaarstidega sagedasti kirjavahetust tuleb pidada, konstateerib, et suur osa neist, iseäranis jaoskonna loomaarstid, ametlikus asjaajamises vähikud on; paljud neist ei tunne ametlikku asjaajamise korda ja nende ametialasse puutuvaid seadusi ega määrusi. Sooviks, et maakondade loomaarstidelt nõutaks umbes sarnast ettevalmistust, nagu Saksamaal ja teistes õhtu-Euroopa riikides.

Jaoskonna loomaarstid peaksid, niisama nagu tapamaja loomaarstid, enne ametisse astumist vähemalt 2 kuud kompetentses asutuses ametlikku loomaarstlikku asjaajamist õppima.

Sõjaväe loomaarst soovib kursusi sõjaministeeriumi poolt.

Piiriloomaarst soovib, et lektorid olgu hästi ette valmistatud.

Keskvalitsuse loomaarst soovib, et lektorid olgu hästi ette valmistatud.

Hobusekasvatuse eriteadlane soovib 3-päevalisi kursusi üle 5 aasta.

E. L. S. koosolek

24. oktoobril 1926. a. kell 11, Tallinnas, Jahimeeste Seltsi ruumes, Pikk tän. nr. 42.

Ilmunud on ametvennad: G. Raudsepp, H. Heinrichson, K. Lind, K. Pitkart, V. Piht, P. Teemus, J. Rabison, J. Jürgenson, E. Reichardt, A. Krivosein, N. Stange, K. Roomet, A. Rängel, O. Padrik, V. Freimann, A. Herodes, H. J. Karlson, A. Morel, A. Rängel, O. Padrik, V. Freimann, A. Herodes, H. J. Tschakkar, J. Pajo, J. Tomberg, M. Pusemp, Fr. Peppik, J. Ainson, C. Bohl, S. Punin, V. Veselov, K. Tägepera, D. Zvinev, A. Kotkas, M. Ilmjärv, Ed. Nummelin, P. Sinberg, E. Saarfels, H. Lensin, E. Erler, A. Henning, A. Ein, E. Ruber, K. Homann, A. Viren, J. Pebsen; volitused olid M. Ilmjärv'il Jakovlevilt, prof. E. Schröder'ilt ja A. Laas'ilt — J. Karlson'il, A. Rängel'il F. Laja'lt, prof. M. Hobmaier'ilt ja Redlich'ilt — J. Ainson'il. Koosolekul viibisid üliõpilased: H. Link ja J. Neeme.

Koosoleku avab kell pool 12 seltsi abiesimees K. Lind.

Koosoleku juhatajaks valitakse M. Ilmjärv, kirjatoometajaks K. Niggol.

Päevakord võetakse eestseisuse poolt teadaantud järjekorras vastu:

1. Eestseisuse aruanne seisukorra üle.
2. Atv. A. Arras'i auliikmeks valimine avt. P. Ruus'i, M. Ilmjärv'i ja J. Zimmermann'i ettepanekul.
3. A. Arras: Olukord, milles loomatervishoiu peavalitsuses töötada tuli.
4. Loomatervishoiu peavalitsuse alluvuse küsimus.
5. Seisukohavõtmine konflikti asjus ühisus „Estoniaga“.
6. Lahkuva eestseisuse asemele uue eestseisuse valimine.
7. Toetus- ja matusekassa summade täiendamine.
8. Läbirääkimised.

P. 1. kohta refereerib K. Tägepera: Eestseisuse tegevus viimasest peakoosolekust kuni seni on seisnud peakoosoleku poolt tehtud ülesannete või-

malikus läbiviimises — Estonia tapamaja konflikti lahendamises ja märgukirja esitamises valitsusele loomatervishoiu peavalitsuse alluvuse kohta. Konflikti arenemise käik on tuntud eelmisest koosolekust ja ilmunud ajakirjanduses. Intsidendi põhjuseks loomaarst J. Jürgenson'i ja bekonmeisteri vahel oli suurel määral meeleolu, mis tingitud vastolust tapamaja ärilise juhatuse ja loomaarstilise juhatuse vahel. Eksporttapamaja ärilise juhatuse mõjul ei ole seni loomaarst Jürgenson ega loomaarstide Seltsi arvileku rahuldust leidnud, vaid on sinnamaale viidud, et üks loomaarstide seltsi liikmetest hr. Raska isikus on seltsi peakoosoleku otsuse vastu toimides boikoteeritud kohale kandideerinud selleks seltsi liikmetele hulgest lahkudes.

Raskale on eestseisuse ja vanemate ametvendade poolt tarvillised hoiatused mitmekordselt tehtud. Raska valimine tapamaja loomaarstiks ei leidnud kinnitamist loomatervishoiu peavalitsuse juhataja A. Arras'i poolt. Kui seda ministri poolt nõuti, oli Arras sunnitud peavalitsuse juhataja kohalt lahkuma. Loomaarstide seltsi eestseisuse poolt otsustati olnud olukorra juures läbikäimist Raska'ga katkestada ja mittesoovitavaks pidada loomatervishoiu peavalitsuse juhataja ja tema abi kohale seni kandideerida, kuni põllutöominister kindlust seltsile ei paku nendel ametnikudel oma töekspidamise järele tegutsemiseks. Seega kujunes konflikt seltsi- ja ministeeriumi-vaheliseks. E. L. S. tegevust keeldus osa ajakirjandusest erapooletult valgustamast. Õienduste äratoomiseks tulid vastu peamiselt praeguse valitsusega oppositsioonis olevate rühmituste ajalehed, kasutades seda omalt seisukohalt. E. L. S. eestseisus on kaugel olnud tahtest konfliktile poliitilist arengut anda. E. L. S. eestseisus omadel koosolekutel ei ole taktiilistes küsimustes konflikti lahendamisel mitte alati ühe meele olnud, mille tõttu osa liikmetest lahkus.

Kuna eestseisus uute olukordade ette oli asetatud, eriti konflikti tõttu ministeeriumiga, kutsus ta peakoosoleku kokku, et võimalust anda viimasel asjaga tutvuneda ja omalt poolt seisukohti võtta.

Aruannet ära kuulates, läheb koosolek lühikeste läbirääkimiste järele päevakorras edasi.

2. Teise päevakorrapunkti juures juhib J. M. Ainson tähelepanu sellele, et auliikmeks valida võib põhikirja § 10. alusel ainult aasta-koosolekul. H. Tschakkar teeb ettepaneku enne auliikmeks valimisele asumist ära kuulata A. Arras'i ettekannet. Võetakse järgmine Rängel'i ettepanek vastu: Koosolek otsustab aastakoosolekule ettepanek avt. A. Arras't seltsi auliikmeks valida (2 vastu, teised poolt).

3. Arras refereerib olukorra kohta, mille tõttu ta oli sunnitud peavalitsuse juhataja kohalt lahkuma. Intsidendi „Estoniaga“ sündis tema äraoleku ajal väljamaal. Läänud aasta detsembril lubasid mõned „Estonia“ juhatuse liikmed (Uritam, Hansen) samme astuda bekonmeisteri tagandamiseks. Jürgenson palus seltsi sel suvel välja astuda tema au kaitseks. 3. augustil andis ta teada loomatervishoiu peavalitsusele, et 2. septembril tapamajast lahku ja palub endale teist kohta. Septembri algul jäi koht vabaks 3 päevaks. Põllutöominister käskis komandeerida kedagi loomaarsti ajutiselt tapamajja. Keeldusin, sest seadus ei luba ametlikku loomaarsti eraasutusse komandeerida, teiseks, oli raske leida vastava tsensusega inimest. Minister tegi ettepaneku, et muuta vastavalt tapamajade määrust, millist teguviisi ma mitte riigiasutuse kohaseks ei pidanud. Palusin ministrilt kirjalikku korraldust aluseks loomaarsti komandeerimiseks. Seda ei tehtud, vaid minister komandeeris Pebsen'it „Estoniasse“ peavalitsuse juhatajast mööda minnes. Hiljem ilmus silmapiirile Raska, keda „Estonia“ ette pani loomatervishoiu peavalitsusele kinnitamiseks. Kuna peavalitsusel olid mitterekomandeerivad andmed Raska kohta, keeldusin kinnitama ja kui minult seda nõuti, andsin lahkumispalve, mis ka vastu võeti. Ajakirjanduses antud seletused, nagu oleks mina juba varem tahtnud lahkuva, vastavad niivõrd tõele, et mina küll sellekohase palve olen esitanud, kuid hoopis teistel motiividel. Nimelt ei leidnud mina võimaliku ja kohase olevat peavalitsuse juhatajal nii madala palga juures teenida, võrreldes teise peavalitsuse juhatajatega, kui seda valitsus kavatsenud oli. Kui ministeerium uuel ettepanekul palkade suhtes põhjuse kõrvaldasid, võtsin mina palve tagasi.

Peakosolek, ärakuulates atv. Arras'i seletust, võtab peale lühikesi läbirääkimisi A. Morel'i ettepaneku vastu järgmiselt: Peakosolek, ärakuulates atv. Arras'i seletust olukorra kohta, milles temal töötada tuli ja mille tõttu temal omalt juhtivalt kohalt lahkuda tuli, kiidab Arras'i teguviisi õigeks ja leiab, et Arras on loomaarstide kutsehuvide, kui ka õiguslise korra eest mehiselt võideldes täielist E. L. S. lugupidamist ja suurimat tänu ära teeninud. Peale seda, kui kosolek tutvunenud sellega, millistel põhjustel atv. Olt-Ojasalu peavalitsuse juhataja abi kohalt lahkumiseks palve esitanud, võetakse vastu ühel häälel järgmine otsus: E. L. S. avaldab atv. A. Olt-Ojasalu'le suurt tänu ja sügavat lugupidamist tema ennestohverdava mehise ülesastumise puhul kutsehuvide nimel.

4. Neljandama päevakorrapunkti kohta kannab K. Tagepera ette E. L. S. eestseisuse poolt Vabariigi Valitsusele esitatud märgukirja, mis avaldatakse E. L. S. „Ringvaates“ nr. 5. Märgukirja esitas Riigivanemale atv. Ruus. Pikemal isiklikul läbirääkimisel hra Riigivanemaga, läks atv. Ruus'il korda nii mõndagi eksimõistmist selgitada ja kõrvaldada, mille järele hr. Riigivanem lubanud oli loomaarstikonna soove veterinaar-ala korraldamisel kaalumisega võtta. Peale lühikeste läbirääkimiste (Ainson, Ilmjärv, Arras, Laante, Pebsen, Rabison) võetakse vastu järgmine otsus: E. L. S. kiidab memorandumi heaks ja peab seda tarvilikuks saata kõigile riigikoguliikmetele.

5. Viiendama päevakorrapunkti alla võetakse peale pikemaid elavaid läbirääkimisi järgmised otsused: (Rabison, Laante, Tagepera, Arras, Morel, Kotkas, Lind, Pusemp): 1) E. L. S. ei pea sündsaks ametvõndel kandideerida „Estonia“ eksporditapamaja vakantse loomaarsti kohale, enne kui bekonmeister Peterson tapamaja teenistusest lõpulikult lahkunud ei ole. 2) E. L. S. leiab, et kuna „Estonia“ tapamaja etendab tähtsat osa meie liha eksport-kaubanduses, siis peavad mainitud tapamajas ametis olema erilise ametioskusega ja tahtejõuga loomaarstid, kellel ei puudu üldine lugupidamine. E. L. S. leiab, et praegune loomatervishoiu peavalitsuse poolt ajutiselt tapamaja loomaarstiks kinnitatud R. Raska mitte kohane ei ole mainitud ametisse ja loeb tarvilikuks loomatervishoiu peavalitsuse tähelepanu selle peale juhtida. 3) E. L. S. ei tee takistusi oma liikmetele peavalitsuse juhataja ja tema abi kohale kandideerimiseks tingimusel, kui Raska ametist tagandatakse või kui uus peavalitsuse juhataja, ametisse astudes, põllutöoministriilt nõusoleku saab Raska tagandamiseks „Estonia“ eksporditapamaja loomaarsti kohalt. E. L. S. hinnates endise peavalitsuse juhatause kogemusi ja teeneid kodumaal veterinaar-korralduse alal, avaldab soovi ja lootust, et endine peavalitsuse juhataja ja tema abi oma endistele kohtadele kutsutakse ja asuks.

6. Tagasiastunud E. L. S. eestseisuse asemele valib peakosolek kuni järgmise aasta peakosolekuni hääleteenamusega (35 häält) järgmised ametvennad: P. Ruus, K. Tagepera, A. Olt-Ojasalu, J. Zimmermann, K. Lind, J. Rabison.

7. Seitsmendama päevakorrapunkti all kinnitab kosolek eestseisuse otsuse toetuse- ja matsekassa täiendamise suhtes, s. o. võtta iga seltsi liikmelt 1000—3000 marka ühekordset maksu 1926. a. kohta.

Summa suuruse määrab nendes piirides iga liige ise, arvesse võttes oma sissetulekut. Kosolek volitab eestseisust toetuse- ja matsekassast tarviduse korral toetuse summast välja andma.

8. päevakorrapunkti all kinnitatakse eestseisuse otsus loomaarst R. Raska'ga läbikäimist katkestada.

Protokolli allakirjutamiseks voitatakse Ed. Nummel'i, A. Arras't ja J. Rabison'i.

5. päevakorrapunkti all tehtud otsuste täiendusena volitatakse eestseisust konfliktide lahendamisel muutunud olukordade puhul seisukohta võtma ja üldkosoleku poolt tehtud otsuste mõttes tegutsema.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Berliini Loomaarstiteaduse Ülikool (Berliner Tierärztliche Hochschule) on vahetusena E.L.R. vastu järgmised väitekirjad saanud:

Autor.	DISSERTATION
<i>Schiel, Hugo:</i>	Die Pathologie und Therapie der Dünndarm-invagination des Rindes. 1925.
<i>Westermann, H.:</i>	Beitrag zur Behandlung lecksuchtkrankender Kinder mit Humalkal. 1925.
<i>Lenke, Adolf:</i>	Über die Messung des intraokulären Druckes bei Tieren. 1925.
<i>Meyer, Richard:</i>	Die Bestimmung der Mechschen Konstante beim Schwein.
<i>Becker, Willy:</i>	Das Blutbild bei der Askariasis des Hundes. 1924.
<i>Auerbach, Albert:</i>	Beiträge zur Histologie der Niere der weissen Maus. 1925.
<i>Schön, Alfons:</i>	Über die „praemortale Stickstoffsteigerung“ und die Frage ihrer Beeinflussung durch die Schilddrüse.
<i>Krüger, Erich:</i>	Ein Beitrag zum Kapitel der Acardii. 1925.
<i>Kressert, Bartholomäus:</i>	Über eine Kopfmissbildung beim Kalbe mit Rhinodymie, Spaltbildungen, Cheilognathopalatoglossoschisis, Polyodontie und Hypognathie. 1925.
<i>Hessdörfer, Eduard:</i>	Ein Beitrag zur Anatomie und Rückbildung des Thymus beim Schweine. 1925.
<i>Heemsoth, Carl:</i>	Das 3-Monomethylxantin, ein Mittel zur Bekämpfung der Mäuse und Ratten. 1925.
<i>Bettkober, Karl:</i>	Die Wirksamkeit des Löfflerserums bei Maul- und Klauenseuche. 1925.
<i>Woost, Georg:</i>	Die Ablösung der Nachgeburten bei Rindern mit besonderer Berücksichtigung der Wirkung subkutan einverleibter Mittel. 1925.
<i>Wesener, Paul:</i>	Über die gegenwärtige Häufigkeit der verschiedenen Echinokokkenarten bei den Schlachtieren nach Untersuchungen im Schlachthof zu Coblenz und über die Frage der Ausrottung des Echinokokkus durch Massnahmen der Fleischschau. 1925.
<i>Goetzke, Max:</i>	Ein Beitrag zur Behandlung der akuten Blinddarmverstopfung des Pferdes mittels Darmstichs und Infektion von Wasser in den Blinddarm.
<i>Hobbing, Eilart:</i>	Untersuchungen über die vermeintliche Zweckmässigkeit des sogenannten Entsäuerungsverfahrens bakteriell Zersetzter Milch. 1925.
<i>Trams, Paul:</i>	Untersuchungen über den Wert der intrakutanen Tuberkulinprobe und die Heilwirkung des Friedmann-Impfstoffes bei Geflügeltuberkulose. 1926.
<i>Wallraff, Eugen:</i>	Die unschädliche Beseitigung der Tierleichen mit besonderer Berücksichtigung der vürttembergischen Tiermehlfabriken. 1925.
<i>Paulat, Johannes:</i>	Über die Bildung von Hämosiderin nach intrakutaner Infektion von Eigenblut beim Pferde. 1925.
<i>Menmen, Johann:</i>	Beiträge zu der Frage der Verbreitung der Serosentuberkulose der Brust- und Bauchhöhle. 1925.

Autor	DISSERTATION
<i>Eberbach, Karl:</i>	Über die theoretischen und praktischen Grundlagen der Pferdeversicherung und über die Zweckmässigkeit der verschiedenen Gesellschaftsformen der Pferdeversicherung. 1925.
<i>Kuuse, Heinrich:</i>	Die holländische Aufstallung der Rinder als Ursache des Hygroms und dessen operative Behandlung. 1926.
<i>Jacob, Hubert:</i>	Über die Veranlassung zum Cervixschnitt in der tierärztlichen Geburtshilfe und dessen Ausführung. 1925.
<i>Sömmering, Wilhelm:</i>	Über das Schmelzen der Gelatine-Kapseln in verschiedenen Medien bei Fiebertemperatur unter Berücksichtigung der Gelatinewirkung auf die Adsorptionskraft der enthaltenen Kohle in vitro. 1925.
<i>Strubelt, Hugo:</i>	Anatom. Untersuchungen über den Verschluss und die Rückbildung des Ductus Botalli bei Kälbern und Rindern. — Zugleich ein Beitrag zur Frage der funktionellen Entstehung der Arteriosklerose. 1925.
<i>Just, Adolf:</i>	Über Dehnbarkeit und Tragfähigkeit kranker Beugesehnen der Vordergliedmasse des Pferdes. 1925.
<i>Gramss, Willi:</i>	Beitrag zur Differenzierung sogenannter ultramikroskopischer Gebilde im Dunkelfeld. 1925.
<i>Lauf, Bruno:</i>	Shechitah und Bedikah (Schlachtung und innere Untersuchung). Auf Grund alttestamentlichen, talmudischen und Neuhebräischen Quellenstudiums im Lichte der modernen Hygiene und Fleischbeschaugesetzgebung. 1922.
<i>Purtzel, Otto:</i>	Über Aetiologie und Therapie des Panaritiums der Rinder mit eigenen Beiträgen unter Besonderer Berücksichtigung der SO ₂ -Päraparate. 1925.
<i>Schönfeldt, Otto:</i>	Über die Histologie der arteriellen Gefässe in den Ovarien von Rindern in den verschiedenen Lebensaltern, mit besonderer Berücksichtigung der Ovulationssklerose.
<i>Wickel, Paul:</i>	Die Geschichte des Kupfers in der Medizin. 1925.
<i>Jacob, Georg:</i>	Über die Anwendung von Carbo in Verbindung mit chloramin bei Retentio secundinarium des Rindes. 1925.
<i>Gragert, Rudolf:</i>	Die Eigentümlichkeit des Federkleides bei dem Haushahn, Truthuhn, Rebhuhn, Fasan und der Taube. 1925.
<i>Papke, Hermann:</i>	Experimentelle Untersuchungen über die Möglichkeit einer postmortalen Infektion des Knochenmarks durch Paratyphus B-Bazillen. 1924.
<i>Löffler, Carl:</i>	Beitrag zur Diagnostik der Hufbeinfrakturen beim Pferd. 1925.
<i>Seiberth, Kurt:</i>	Zur Wirkung von Bariomyl, essigsäurem Barium und Chlorbarium bei Kaninchen und Pferden. 1924.
<i>Hoffman, Alfred:</i>	Die Beeinflussung des Tetanustoxins durch einige oxydierend wirkende Körper. 1924.
<i>Zucker, Jacob:</i>	Die infectiöse Keratitis bei Rindern und ihre Behandlung.

Autor	DISSERTATION
<i>Niedzwetzki, Ewald:</i>	Mittel- und Enddarm des Hippopotamus amphibius L. 1925.
<i>Wernicke, Johannes:</i>	Versuche über die Verwendbarkeit der Röntgenstrahlen für die Normal-anatomische Untersuchungsmethodik beim Hunde. 1925.
<i>Haffner, Eugen:</i>	Das Verhalten der weissen Blutzellen bei kranken Rindern unter besonderer Berücksichtigung der Arneithschen Kernverschiebung. 1925.
<i>Walter, Karl:</i>	Der Bewegungsablauf an den Freien Gliedmassen des Pferdes im Schritt, Trab und Galopp. 1925.
<i>Müller, Kurt:</i>	Über die korpuskulären Elemente der Blutflüssigkeit bei der erwachsenen Honigbiene (<i>Apis mellifica</i> L.). 1925.
<i>Klockow, Georg:</i>	Über die Immunitätsverhältnisse bei der bösartigen Faulbrut der Honigbiene. 1925.
<i>Vockel, Georg:</i>	Untersuchungen über die Anreicherung von Tuberkelbazillen im Bronchialschleim der Rinder nach dem Verfahren von Scharr und Lentz. 1925.
<i>Nimz, Richard:</i>	Untersuchungen über das Vorkommen von Genitaltuberkulose bei Rindern mit offener Lungentuberkulose. 1925.
<i>Pitzschk, Curt:</i>	Versuche über extradurale Anästhesie beim Pferde. 1925.
<i>Lange, Arthur:</i>	Beitrag zur Behandlung der Mastitis des Rindes mit Parenchymatol. 1925.
<i>Thiede, Walter:</i>	Vergleichende klinische Untersuchungen über die Erzeugung des Tones beim Kehlkopfpfeifen des Pferdes. 1925.
<i>Schulz, Reinhard:</i>	Moderne Behandlung der Euterentzündungen mit besonderer Berücksichtigung des gelben Galts. 1925.
<i>Klein, Wilhelm:</i>	Beiträge zur Behandlung der Retentio Secundinarum und ihrer Nachkrankheiten. 1925.
<i>Sprandel, Wilhelm:</i>	Untersuchungen über die Brauchbarkeit der Agglutinationsprobe mit dem „Diagnostikum Fornet“ für die Diagnose der Rindertuberkulose. 1925.
<i>Gude, Hermann:</i>	Die Wild- und Rinderseuche im Regierungsbezirk Marienwerder, insbesondere die während der Kriegsjahre 1915/1919 im Kreise Strassburg (Westpr.) gemachten Beobachtungen. 1925.
<i>Seegert, Joachim:</i>	Ein Fall von Entartung der Keimdrüsen bei einer Ziege. 1925.
<i>Botsch, Wilhelm:</i>	Die wichtigsten Blutlinien des fränkisch-hohenloheschen Fleckviehzuchtverbandes. 1925.
<i>Haake, Emil:</i>	Über eine einfache und zuverlässige Fesselungsmethode für Schweine. 1925.
<i>Diestelow, Paul:</i>	Über den Einfluss der Ozonisierung der Kühlluft auf ihren Keimgehalt. 1925.
<i>Loase, Artur:</i>	Beitrag zum kulturellen und biochemischen Verhalten der aus verworfenen Pferdefoeten isolierten Bakterien aus der Gärtner-Paratyphusgruppe. 1925.
<i>Krüger, Richard:</i>	Die Eignung der Neumann-Schultzschen Nasenschlundsonde zum Eingeben flüssiger Arznei beim Pferde. 1926.

Autor	DISSERTATION
<i>Dikoff, Gr.:</i>	Die Kontrolle der animalischen Nahrungsmittel in Bulgarien. 1925.
<i>Weischer, Franz:</i>	Über Komplikationen bei der Kryptorchidenkastration des Pferdes. 1925.
<i>Kaselow, Maximilian:</i>	Die kutane Rotlaufschutzimpfung mit Emphyton nach Böhme. 1925.
<i>Heymich, Eduard:</i>	Beitrag zur Kenntnis der Zucht und Haltung des Brignitzrindes. 1925.
<i>Hawich, Gustav:</i>	Beiträge zur Tuberkulose des Pferdes. 1925.
<i>Goldberg, Norbert:</i>	Ein Beitrag zur Behandlung und frühzeitigen Erkennung der Tuberkulose des Rindes. 1925.
<i>Loges, Friedrich:</i>	Gestaltung des Verkehrs mit Schlachtvieh und der Viehpreise auf dem Breslauer Schlachtviehmarkte im Jahre 1913 und 1923 und deren Einfluss auf die Viehzuchtverhältnisse Schlesiens, sowie auf die Ernährungslage der Breslauer Bevölkerung. 1924.
<i>Gordes, Hermann:</i>	Zur Kenntnis der Ziegenzucht in Anhalt. 1925.
<i>Fielitz, Hermann:</i>	Untersuchungen über die Pathogenität einiger im Bienenstock vorkommenden Schimmelpilze bei Bienen. 1926.
<i>Kraenner, Paul:</i>	Falkenheilkunde. 1925.
<i>Hauschild, Waldemar:</i>	Über einen Cephalothoracopagus monosymmetros synotos beim Schwein. 1925.
<i>Hugel, Theodor:</i>	Über die Sklerose der Uterusgefäße trächtig gewesener Rinder. 1925.
<i>Schmidt, Walter:</i>	Einfluss der Reit- und Fahrturniere auf die deutsche Warmblutzucht mit einem Beitrage zur Geschichte des Turnierwesens. 1925.
<i>Ballweg, Max:</i>	Über die säulenförmigen Verdickungen an der Aussenfläche der Hornkapsel des Pferdehufes. 1925.
<i>Falk, Günther:</i>	Beiträge zur Kenntnis des IX. bis XII. Gehirnnerven, des N. sympathicus und der 3 ersten Halsnerven beim Rinde. 1920.
<i>Müller, Wilhelm:</i>	Kurze Übersicht der schwedischen Pferdezucht in älterer und neuerer Zeit, mit besonderer Berücksichtigung der Warmblutzucht. 1924.
<i>Dahms, Johannes:</i>	Die Bedeutung der Lungenperkussion und -auskultation zur Sicherung der Frühdiagnose der traumatischen Verdauungsstörungen beim Rinde. 1925.
<i>Laasch, Karl:</i>	Beitrag zur Anwendung des Rivanols in der tierärztlichen Praxis. 1925.
<i>Brose, Otto:</i>	Beitrag zur Geschichte des Hufbeschlages auf Grund eigener Hufeisenfunde in Südwestdeutschland (Durlach). 1925.
<i>Retzgen, Bernhard:</i>	Beitrag zur Frage der örtlichen Betäubung des Schwanzes von Pferd und Hund durch Leitungsanaesthesie. 1925.
<i>Eigner, Bruno:</i>	Wachstumsverhältnisse bei Ziegenlämmern unter Berücksichtigung der Ernährung.
<i>Schmoldt, Paul:</i>	Untersuchungen über die Verwendbarkeit von Atophanyl (Schering) in der Veterinärmedizin. 1924.
<i>Schulz, Martin:</i>	Die Kernteilung von <i>Leptomonas fasciculata</i> nebst einem Vergleich mit der Kernteilung bei <i>Leishmania donovani</i> . 1924.

Autor	DISSERTATION
<i>Krosz, Karl:</i>	Die Rhizopodenfauna des Pferdekotes. 1925.
<i>Thiel, Erich:</i>	Die bakteriologische Kontrolle der Tierkörpermehlfabriken. 1920.
<i>Hildebrandt, Heinrich:</i>	Das Mittelohr des Elefanten. 1925.
<i>Pfeiffer, Paul:</i>	Einfluss der SO ₂ -Gasbehandlung auf Temperatur, Puls, Atmung und Blutbild der Pferde. 1920.
<i>Wurach, Kurt:</i>	Beitrag zur Altersbestimmung des Kalbes im 3.—6. Lebensmonat. 1921.
<i>Komsthöft, Franz:</i>	Vergleichende Untersuchungen über Präzipitation mit wässrigen und alkoholischen Trypanosomenextrakten bei der Beschälseuche. 1924.
<i>Stratmann, Albert:</i>	Zur Kenntnis der Knochenschussverletzungen durch Projektiler kleinkalibriger Gewehre. 1922.
<i>Sörensen, Georg:</i>	Vergleichende Untersuchungen über die bakterizide Wirkung der normalen und 10fach konzentrierten Prege-Lösung (Presojod). 1923.
<i>Lehmann, Erich:</i>	Erfahrungen mit dem Rhachiofor nach Stüven in der tierärztlichen Geburtshilfe. 1923.
<i>Studzinski, Bernhard:</i>	Misserfolge mit Wredanbegasungen. 1923.
<i>Friedmann, Norbert:</i>	Über den Einfluss verschiedener physiologischer Momente auf die Senkungsgeschwindigkeit und das Endsediment der roten Blutzellen gesunder Pferde. 1924.
<i>Hippel, Eugen:</i>	Ein Beitrag zur Pathogenese des akuten Gelenkrheumatismus beim Pferd. 1925.
<i>Huser, Goswin:</i>	Ein Diprosopus des Kalbes. 1925.
<i>Wolff, Arthur:</i>	Über einen Fall von Uranoschisma beim Kalbe. 1925.
<i>Basel, Joseph:</i>	Ein Beitrag zum Magenkarzinom des Pferdes. 1925.
<i>Bröske, Max:</i>	Untersuchungen über Faserknorpel beim Pferde. 1925.
<i>Mayer, Albert:</i>	Das Eingeben flüssiger Arzneimittel unter besonderer Berücksichtigung der Wirkung von Aloeextrakt und Methylenblau im Vergleiche zur Pillenform. 1925.
<i>Unterspann, Richard:</i>	Die Gastroskopie beim Hunde. 1925.
<i>Görlitz, Hugo:</i>	Die Neumann-Schultz'sche Nasenschlundsonde der Tierärztlichen Praxis. 1925.
<i>Menzel, Kurt:</i>	Über den Einfluss des Rhythmus auf den Sauerstoffverbrauch des arbeitenden Muskels. 1925.
<i>Eurggraf, Richard:</i>	Wert und Bedeutung der thermochemischen Abdeckereien für die Landwirtschaft, der Kadaveranfall in denselben und dessen Verwertung. 1925.
<i>Nieber, Carl:</i>	Beitrag zur Frage der Schädlichkeit gebeizten Getreides bei der Verfütterung an Hühner. 1925.
<i>Stender, Martin:</i>	Untersuchungen über die Schilddrüse des Schweines in verschiedenen Lebensstadien und unter verschiedenen Lebensbedingungen. 1924.
<i>Coccejus, Curt:</i>	Ein Fall von Polydaktylie beim Pferde. 1925.
<i>Seidler, Emil:</i>	Über die Beeinflussung des isolierten Froscherzens durch Atropin bei verschiedener Wasserstoffionenkonzentration. 1925.

Autor	DISSERTATION
<i>Michaelis, Willy:</i>	Über die Anwendbarkeit des Krey-Schöttlerschen Doppelhakens und des verbesserten Scheidenschoners in der Geburtshilflichen Praxis. 1925.
<i>Theel, Carl:</i>	Mianin als Wundantisepticum in der Veterinär-Medizin. 1925.
<i>Schöttler, Wilhelm: Krausbauer, Ulrich:</i>	Beitrag zur Ovariectomie der Stute. 1925. Beitrag zur Frage der Inzucht bei der Zucht des deutschen Schäferhundes. 1924.
<i>Blume, Robert:</i>	Untersuchungen über das Vorkommen von Tuberkelbazillen im Tracheal- und Bronchialschleim Tuberkulosefreier Rinder. 1925.
<i>Brinkmann, Friedrich: Stempel, Max:</i>	Über einen Dicophalus vom Kalbe. Beiträge zur Anatomie des Schafdarmes. 1925.
<i>Rosenfeld, Richard:</i>	Pseudohermaphroditismus masculinus und Hypospania perinelis beim Ziegenbock. 1925.
<i>Lottermoser, Ernst:</i>	Beitrag zur Kenntnis der Epulis beim Pferde. 1925.
<i>Löwa, W.:</i>	Bariomyl 17 ein Wirksames Laxans für Pferde. 1925.
<i>Fender, Kurt:</i>	Über den Wert des Bariomyl II bei der Behandlung kolikkranker Pferde. 1925.
<i>Hilschütz, Kurt:</i>	Der Seuchengang der Geflügelcholera in Deutschland in den Jahren 1899—1914 nebst Bemerkungen über die Veterinär-Polizeiliche Behandlung dieser Seuche. 1925.
<i>Holzhausen, Reinhold:</i>	Hermaphroditismus verus unilateralis beim Schwein. 1925.
<i>Nöller:</i>	Über die Bildung von Hämosiderin nach intrakutaner Injektion von Eigenblut beim Rinde. 1925.
<i>Wolmann, Friedrich:</i>	Über einfache Spann- und Niederlegemethoden der Pferde. 1925.
<i>Schikarski, Walter: Kendziorra, Karl:</i>	Beiträge zur Kenntnis der Hasencoccidiose. Beiträge zum Verhalten der Paratyphus- und Gärtnerbakterien in der Aussenwelt. 1925.
<i>Scholz, Kosmos:</i>	Ein Fall von Pseudohermaphroditismus masculinus (Hermaphroditismus tubularis interna) bei der Ziege. 1925.
<i>Ulrich, O.:</i>	Urethan und Pankreasdiabetes.
<i>Jaekel, H.:</i>	Über die Bedeutung der Steinchen im Hühnermagen.
<i>Krug, F.:</i>	Die Prüfung der Erregbarkeit der Anodontenerven mit der Winkelrinne.
<i>Nickel, A.:</i>	Stromverlauf in einer abgeänderten Winkelrinne. 1925.
<i>Gausselmann, B.:</i>	Modellversuche über die zweckmässigste Form von Reizströmen.
<i>Nitschke, M.:</i>	Über einige Kontrollversuche an einem kleinen Respirationsapparat nach Voit.
<i>Sternberg, E.:</i>	Strömungen in der einfachen Rinne und ihre Bedeutung für die Reizphysiologie.
<i>Krüger, C.:</i>	Über Summationswirkungen der Zuckerauschwemmung.